

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Marie Kratochvílová
IV. ročník - prezenční studium
Obor: Učitelství českého jazyka a křesťanské výchovy pro 2. stupeň ZŠ

Internetové zdroje ve výuce českého jazyka a literatury

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Hana Marešová, Ph.D.

OLOMOUC 2010

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Dambořicích dne 27. června 2010

.....

Děkuji PhDr. Haně Marešové, Ph.D., za odborné vedení diplomové práce a za její rady a trpělivost.

Obsah

Úvod.....	5
1 Informační technologie ve vzdělávání.....	5
1.1 Charakteristika ICT.....	6
1.1.1 Charakteristické znaky výuky podporované počítači.....	8
1.1.2 Notebook ve výuce.....	9
1.1.3 Informační gramotnost.....	11
1.2 Internet a jeho služby.....	13
1.2.1 MŠMT a Internet.....	15
1.2.2 Způsoby uplatnění Internetu ve vzdělávání.....	17
1.2.2.1 Zdroj informací.....	17
1.2.2.2 Komunikační nástroj.....	19
1.2.2.3 Pomocník pro učitele a žáky.....	22
1.2.3 Hypertext.....	23
1.2.4 E-learning.....	25
1.3 Multimédia.....	26
1.3.1 Efektivita multimédií.....	28
1.4 Interaktivní tabule.....	29
2 Český jazyk a Internet.....	31
2.1 Internetové zdroje pro český jazyk.....	31
3 Metodické postupy pro práci s internetovými zdroji ve výuce českého jazyka a literatury.....	34
3.1. Instruktivní přístup.....	35
3.2. Konstruktivní přístup.....	36
3.3. Internet doma.....	36
3.4. Projektová výuka.....	36
4 Analýza vybraných internetových zdrojů.....	39
Závěr.....	71

Úvod

V diplomové práci se zabýváme problematikou informačních a komunikačních technologií (ICT) se zaměřením na Internet a jeho využití v hodinách českého jazyka a literatury. Téma jsme zvolili proto, neboť v této době 21. století zauímají informační technologie velice důležité místo, setkáváme se s nimi na každém kroku prakticky denně, Internet je součástí života téměř každého člověka, především pak našich žáků. Navíc tyto technologie i Internet pronikl a stále více proniká do vzdělávací oblasti. Cílem práce je přinést aktuální pohled na současný stav ICT ve výuce, zejména mateřského jazyka, a nastínit metodické postupy pro práci s nimi.

V první kapitole se budeme zabývat informačními a komunikačními technologiemi z celkového pohledu. Uvedeme si jejich charakteristiku a způsoby využití ve vzdělávání.

Ve druhé kapitole se již konkrétně zaměříme na Internet a jeho uplatnění v hodinách českého jazyka.

Třetí a čtvrtá kapitola bude mít charakter praktického využití internetových zdrojů. Nejdříve předložíme metodické postupy, jichž lze ve výuce užít, v poslední části budeme charakterizovat, analyzovat již konkrétní vybrané internetové zdroje a pokusíme se přinést náměty pro práci s nimi v hodinách.

1 Informační technologie ve vzdělávání

Žáci a studenti si musí osvojit velké množství informací, proto klade společnost zvýšené nároky na úroveň a technologii vzdělávání. Je třeba používat nové metody, formy a postupy, stejně tak i nové výukové prostředky, které umožňují a ulehčují přijímat, spracovávat a poskytovat široké spektrum informací.

Podle RVP¹ je třeba u žáků a studentů rozvíjet klíčové kompetence člověka. Za jednu z významných kompetencí považujeme schopnost pracovat s moderními informačními technologiemi, zručnost pracovat s osobním počítačem, Internetem, využívat rozličné informační zdroje a informace v pracovním i mimopracovním čase.

Na všech stupních škol musí být věnována zvýšená pozornost posílení zručnosti a schopnosti žáků využívat nové technologie (počítač a Internet), a to nejen v rámci

¹ Rámcový vzdělávací program.

speciálních vyučovacích předmětů. Školy vyššího stupně by také neměly zaostávat za světovým vývojem v zavádění nových forem distančního elektronického vzdělávání.²

1. 1 Charakteristika ICT³

Jednadvacáté století bývá označováno jako století informačních technologií. E-mail, CD-ROM, web, chat – se všemi těmito slovy se již nesetkáváme jen z úst počítačových expertů, ale prakticky na každém kroku. Počítač je důležitým pomocníkem člověka. Výrazně se také zlepšilo vybavení škol výpočetní technikou, a vzrostly tak možnosti jejího zařazení do vzdělávacího procesu. Počítačová gramotnost je jednou ze základních součástí novodobého vzdělávání každého člověka. Kurzy obsluhy počítače organizují specializované firmy a stejně tak i jednotlivé školy, univerzity, apod.

Mladí lidé přistupují k výpočetní technice většinou pozitivně, mezi učiteli už tak jednoznačný vztah nenajdeme. Je však třeba, abychom naučili žáky efektivně pracovat s informacemi všeho druhu, proto si nové technologie a metody práce s informacemi musí osvojit především sami učitelé. V rámci projektu Internet do škol vznikají postupně ve všech českých školách počítačové učebny. Výuka s počítači zahrnuje všechny způsoby využití počítače pro účely výuky, tedy jako pomůcky pro učitele i žáka. Může být uplatněna v mnohých předmětech. Není třeba žádných znalostí programovacích jazyků ze strany žáků. Uživatel však musí umět alespoň v určitém rozsahu s počítačem pracovat. Smysluplné zařazení výuky s počítačem do hodiny může zvýšit kvalitu poznání žáka, přispět k lepšímu osvojení určitých poznatků a praktických dovedností.⁴

Učení založené na využití počítače bylo v první řadě orientováno na analýzu naměřených dat. Byly vyvíjeny zejména grafické softwary a statistické programy. Rozvoj techniky vede k rozvoji multimédií, které obsahují: interaktivní video, CD-ROM, html dokumenty atd.

Charakteristickým znakem nových technologií je přístup žáků k informacím, jejich analýza, infuze informací přes Internet, použití elektronických technologií pro simulace

² Srov. K. KRELOVÁ, L. KRIŠTOFIAKOVÁ, *Využívání informačních a komunikačních technologií*, Infotech 2007, s. 389-393.

³ Informační a komunikační technologie.

⁴ srov. HECLOVÁ, L. Využití počítače ve výuce českého jazyka. In *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole*. Olomouc 2005, s. 71.

a laboratorní experimenty, šíření mediálních zdrojů přes CD-ROM. Nároky na počítače – dostatečně velká paměť, CD-ROM (DVD) mechanika, velká obrazovka, přístup na Internet, dataprojektor, v dnešní době již také interaktivní tabule Smartboard.

Multimediální systémy musí obsahovat interaktivní video, CD-ROM (DVD) a hypermédia. Počítač řídí prezentaci obrázků, krátkých filmů, zvuk.

Přínos využití počítače a ostatních multimediálních prostředků roste, jak se objevují další možnosti jejich využití ve výchovně vzdělávacím procesu a učitelé se s nimi učí pracovat.

Počítač můžeme použít v různých oblastech:

- a) objevování nového – software na CD-ROM – obsahuje zvuk, videoklipy, fotografie, atd.,
použitými prostředky jsou internetové prohlížeče⁵, simulační software, referenční software, atd.
- b) analýza – umožňuje manipulaci s daty, grafické znázornění,
použité prostředky: grafický software⁶, databáze⁷, statistické programy,
- c) zpracování, třídění informací – píšící práce, pojednání,
použité prostředky: textové editory⁸, textové procesory⁹, multimediální programy¹⁰,
- d) komunikace – počítač a Internet zprostředkuje prezentaci výsledků práce širší veřejnosti,
použité prostředky: prezentační software¹¹, e-mail, www.¹²

⁵ Program, který slouží k prohlížení World Wide Webu (WWW). K nejznámějším patří Internet Explorer, Mozilla Firefox, Opera a další.

⁶ Programy pro úpravu videa, obrázků, aplikace pro úpravu dokumentů, např. CorelDraw – program pro úpravu obrázků, Pinnacle Studio – program pro zpracování videa, atd.

⁷ Množina informací (dat) uložená na paměťovém médiu.

⁸ Program, který slouží k úpravám textu, zaměřují se na vytvoření obsahu např. Poznámkový blok.

⁹ Vytváří formátované texty. Mezi nejznámější patří například Microsoft Office a OpenOffice.org.

¹⁰ Programy pro správu videa i audia, konvertory videa a audia, videopřehrávače a audiopřehrávače a další. Multimediálními programy mohou být např. výkové programy pro výuku cizího jazyka (Langmaster) a další.

¹¹ Je počítačový program, který umožňuje vytvořit prezentaci, tj. sérii stránek s přehledně zobrazenými informacemi, např. Microsoft PowerPoint, OpenOffice.org. Impress je nástroj na tvorbu prezentací z kancelářského balíku OpenOffice.org. Jedná se o přímého konkurenta Microsoft PowerPoint z balíku Microsoft Office. Své dokumenty ukládá do formátu OpenDocument, ale umí též pracovat s formátem .ppt MS PowerPoint.

¹² HOLUBOVÁ, R. *Internet ve výuce fyziky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. s. 9-10. ISBN 80-244-0940-2.

1. 1. 1 Charakteristické znaky výuky podporované počítači (Holubová, 2004)

Současná výuka je využitím počítačů modifikována, k nejcharakterističtějším znakům výuky podporované počítači patří:

- přechod od instrukcí velkým skupinám k práci s malými skupinami,
- přechod od přednášky k trénování,
- přechod od práce s lepšími studenty k práci se slabšími studenty,
- přechod k práci se zainteresovanými studenty,
- přechod od hodnocení na základě výsledků testů k hodnocení na základě výsledků, pokroku,
- přechod ke kooperativní sociální struktuře,
- přechod od toho, že všichni studenti se učí to samé k učení se různých věcí různými studenty,
- přechod k integraci verbálního a vizuálního myšlení.

S tím souvisí rovněž odklon od tradičního instruktivního přístupu směrem k principu konstruktivnímu. K základním znakům konstruktivního přístupu ve srovnání s tradičním instruktivním přístupem patří (Brdička, 2003):

<u>Tradiční přístup</u>	<u>Konstruktivní přístup</u>
činnost orientovaná na učitele	činnost orientovaná na studenta
samostatná práce	týmová spolupráce
řízená výuka	projektová výuka
postup stejnou cestou	postup odlišnými cestami
pevné osnovy a standardy	tématický učební plán
cílem konkrétní znalosti	kritické myšlení, samostatné rozhodování
drilování	chápání na základě asociací
izolovaný, umělý obsah učiva	učivo reálné spojené souvislostmi
předměty, hodiny odděleny	předměty, hodiny spojeny tématy
žáci rozdělení podle věku	dělení podle schopností, zájmů
převládá pasivní přístup	převládá aktivní přístup
testování a známkování	slovní hodnocení
učitel nejvyšší autoritou	učitel pomocníkem a průvodcem

kázeň nejvyšší ctnostní	zájem o věc nejvyšší ctností
škola uzavřená okolí	škola otevřená nejen okolí
nepříznivé vlivy minimalizovány	riziko nežádoucích vlivů (např. Internet)

Všechny postupy mohou být v určitých situacích použity. Dlouhodobě by žádná z krajních možností neměla převládat. To, které postupy jsou používány více, záleží nejen na škole, ale i na tradici a současném vývoji určitého státu, regionu či komunity. Obecně zaznamenáváme posun od metod tradičních směrem ke konstruktivním.¹³

Příkladem v aplikaci konstruktivního přístupu ve výuce mohou být především alternativní školy¹⁴.

1. 1. 2 Notebook ve výuce

Je dobré se také zamyslet nad použitím notebooků místo stabilního počítače v počítačové učebně. Podle německého projektu, který zkoumal působení nasazení notebooků na kulturu a efektivitu učení, na získání počítačových kompetencí, na kooperativní chování při práci a učení a na nové učební strategie, vyučování s notebookem zlepšuje kvalitu učení. Celkově nastalo zlepšení výkonů oproti třídám s klasickou výukou. Vyučování bylo soustředěno více na žáky, umožňovalo vyšší individualizaci výuky a vedlo k vyšší samostatné práci žáků, výuka se stala zajímavější a učení týmovější. Potvrdil se předpoklad zvýšení kompetencí mediálních (počítač slouží ve všech předmětech jako pracovní nástroj pro různé úlohy), kompetence aplikace metod (různé formy analýzy a hodnocení informací z Internetu, prezentace výsledků učení), kompetence učení (tvorba samostatné organizace a vlastní odpovědnost při učení – vlastní řešení, data, struktura, atd.) a kompetence sociální (spolupráce, vzájemná podpora při řešení problému).

Ze srovnání německých a rakouských projektů vyplynuly přednosti i nedostatky, které tyto prostředky podpory výuky přinesly.

Přednosti při použití počítače obecně:

¹³ Srov. B. BRDIČKA, *Role internetu ve vzdělávání*, s. 111.

¹⁴ Někdy nazývány školy hrou, protože jsou to školy s jinými metodami a organizací výuky a obvykle se skutečně snaží o přiblížení učiva formou hry, diskuse, problémových úkolů apod. Např. daltonská, waldorfská a další. Více na www.alternativniskolycz.cz.

- ✓ efektivní nástroj pro psaní, výpočty, ukládání dat i prezentaci,
- ✓ zvýšení informačních kompetencí učitele,
- ✓ zlepšení počítačové gramotnosti žáků,
- ✓ zvýšená motivace k učení,
- ✓ zvýšená koncentrace při učení,
- ✓ možnost jednoduché opravy dat,
- ✓ samostatné získávání informací z Internetu,
- ✓ lepší správa učební látky,
- ✓ týmová spolupráce,
- ✓ otevření nových komunikačních kanálů mezi učitelem a žáky.

Přednosti při použití notebooků:

- ✓ efektivnější práce s žáky díky možnosti sdílet připravené materiály učitelem,
- ✓ kvalitnější výuka,
- ✓ vyšší motivace díky nové formě počítačové podpory jak pro učitele, tak i pro žáky,
- ✓ vývoj větší odpovědnosti žáků díky vybavení s vyšší materiální hodnotou,
- ✓ zlepšení image školy, prestiže, tím větší hrdost žáků i učitelů na školu,
- ✓ určité zvýšení kvality zápisků z výuky,
- ✓ zvýšení kvality domácích úkolů,
- ✓ jednodušší oprava domácích úkolů jak pro žáka, tak pro učitele,
- ✓ lepší distribuovatelnost materiálů do výuky i pro práci doma,
- ✓ zvýšení pečlivosti při práci s daty,
- ✓ samostatnější práce i vlastní organizace učení,
- ✓ výuka orientovaná na praxi a na budoucnost,
- ✓ zvýšená koncentrace při učení,
- ✓ možná rychlejší práce,
- ✓ okamžité procvičení právě vyložené učební látky,
- ✓ všechny třídy je možno využít jako počítačové učebny,
- ✓ vyšší úspora tištěných materiálů.

Problémy při použití notebooku:

- × přetížení učitelů – náročnější příprava i výuka,
- × přetížení žáků, příliš nového k učení,
- × chybějící dovednosti učitelů pro práci s notebookem,

- × chybějící didaktické kompetence učitelů pro nasazení notebooku do výuky,
- × nesprávně pochopená výuka,
- × chybějící náměty učitelů pro výuku,
- × chybějící metodické materiály,
- × problémy s přesvědčováním učitelů, rodičů při nasazení notebooku do výuky,
- × větší možnost hrát počítačové hry,
- × finanční otázky – vyšší náklady,
- × problémy s hardwarem a softwarem,
- × možnost ztráty, ukradení,
- × přidaná váha, pokud si žáci nosí notebook domů,
- × problémy připojení na školní síť,
- × zatížení administrátora školní sítě,
- × nebezpečí porušení autorského zákona...

Toto téma si zasluhuje více pozornosti vzhledem k rychlému vývoji technického vybavení informační společnosti.¹⁵

1. 1. 3 Informační gramotnost

Velké množství informací a informačních zdrojů vyžaduje od lidí, aby byli pro takové informační prostředí připraveni, aby byli kompetentní a gramotní a aby měli vědomosti a zručnosti potřebné ve 21. století.

Informační a komunikační technologie, informace a poznatky postupně pronikají do všech oblastí společenského života a zásadně mění společenské vztahy a procesy. Mění se základ fungování společnosti, což je však podmíněné úrovní vzdělání jejích obyvatel. Absolventi škol si musí odnášet do života nejen vědomosti, ale také schopnost učit se, schopnost tvořit, schopnost kriticky myslet a schopnost pracovat s ICT. Vzdělanost ve 21. století se přestává posuzovat podle množství vědomostí, ale požaduje a hodnotí se schopnost jedince rozšiřovat svoje vědomosti, způsobilost najít, hodnotit a efektivně využívat informace. Rozhodující se stává informační gramotnost obyvatel, která se odvíjí od zavádění ICT.

¹⁵ Srov. FIALOVÁ, I. Zamyšlení nad využitím notebooků ve výuce. In *Poškole 2005. Sborník Národní konference o počítačích ve škole*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2005. s.188-192. ISBN 80-239-4633-1.

Pod pojmem **gramotnost** se označuje znalost psaní a čtení, přičemž v 19. stol. byla projevem gramotnosti schopnost podepsat se, ve 20. stol. to byla schopnost přečíst a napsat dopis, dnes ve 21. stol. se od gramotného jedince požaduje, aby se dokázal orientovat ve světě informací, aby je dokázal využívat takovým způsobem, který mu umožní plnou integraci do společnosti.

Informační gramotnost je schopnost vyhodnocovat informace z různých médií, rozpoznat, kdy je informace potřebná, lokalizovat, syntetizovat a používat informace, efektivně dosáhnout této úlohy s využitím technologií, komunikace a elektronických zdrojů (Pálušová, Infotech 2007). Informačně gramotný člověk umí určit, které informace jsou známé, a které jsou ještě potřebné pro řešení problému, umí najít zdroje informací (texty, zvuky, video, databáze), dává přednost podloženým a důvěryhodným zdrojům. Používá technologie a různá média nejen na vyhodnocení, ale i na hledání, zpracovávání a prezentování informací.

Informačně gramotný člověk (Pálušová, Infotech 2007):

- ✓ umí stanovit význam potřebných informací,
- ✓ umí identifikovat různé typy a formáty zdroje informací a umí správně zvolit, který se hodí pro řešení daného cíle,
- ✓ přemýšlí nad vhodností a užitkem získané informace,
- ✓ využívá vhodné metody a technologie na získání potřebných informací, umí je evidovat, řídit, podobně umí pracovat i s jejich zdroji,
- ✓ umí kriticky vyhodnotit zdroje informací,
- ✓ efektivně využívá informace při realizaci specifických cílů,
- ✓ rozumí ekonomickým, právním a sociálním otázkám při používání informací a informačních zdrojů a získané informace využívá eticky a legálně,
- ✓ využívá technologie na získání, vyhodnocení, zpracování, komunikaci a prezentaci informací.

Pokud chceme, aby měli potřebné vědomosti a zručnosti žáci, tytéž musí mít i jejich učitelé, aby je svým svěřencům mohli zprostředkovat.

Informačně gramotný učitel (Pálušová, Infotech 2007):

- ✓ používá informační zdroje a informační nástroje na řešení problémů, na podporu svého učení,
- ✓ rozumí společenským aspektům a důsledkům používání moderních technologií,

- ✓ efektivně používá nové technologie nejen pro svoje další studium a přípravu, ale i v každodenním procesu učení,
- ✓ přiměřeným a produktivním způsobem využívá nové technologie na pomoc při dosahování cílů svého předmětu,
- ✓ rozvíjí informační gramotnost svých studentů.

U starších učitelů může být rychlá adaptace na práci s ICT zdrojem nejistot. Je však třeba, aby na práci s ICT byli připraveni všichni učitelé, jinak by byly na školách multimediální učebny nadarmo. Všichni vyučující by měli být schopni použít ICT při vyučování svého předmětu. Pro zvládnutí obsahu svého předmětu musí zvládnout i práci s výpočetní technikou a multimédií.

Je třeba, aby se vliv a význam ICT ve vyučování projevil již u studentů vysokých škol, aby tak byli připraveni a mohli efektivně ICT zapojit ve svém budoucím životě, ve své budoucí školní praxi.¹⁶

1. 2 Internet a jeho služby

Internet je jedním ze symbolů naší doby. Určitou představu o tom, co je Internet, má dnes asi každý. Je to celosvětová síť navzájem propojených počítačů, která obsahuje množství významným i bezvýznamných informací, které mohou být k dispozici každému, kdo vlastní osobní počítač, tedy i každé škole. Jednoduše řečeno obdobným způsobem, jakým telefon spojuje na dálku lidi, takovým Internet propojuje na dálku počítače. Potřeba spojovat počítače vznikla na počátku 60. let 20. století se samým počátkem existence počítače. Kromě velkých numerických výpočtů byl podobný výkon potřebný pro výpočet dráhy letu střel a raket. U zrodu počítačových sítí tedy stálo ministerstvo obrany tehdejší nejvyspělejší země, USA. Jejich zakázku na síť realizovaly některé americké univerzity, cílem sítí posléze byla i komunikace a řízení. Síť pak směly využívat již nejen univerzity, ale všechny vzdělávací a nekomerční instituce na celém světě. Díky tomu vznikla mezinárodní síť Internet. Díky Internetu byly na počátku 90. let 20. století ve vyspělých zemích vzájemně propojeny všechny vědecké instituce, vysoké školy, knihovny apod.

¹⁶ Srov. PÁLUŠOVÁ, M. Informačná spoločnosť v 21. storočí a jej vplyv na vzdelávanie. In *Infotech 2007: Moderní informační a komunikační technologie ve vzdělávání. Sborník příspěvků. Díl 1.* Olomouc: Votobia, 2007. s. 82-85. ISBN 978-80-7220-301-7.

Vzrostla spolupráce vědců na dálku a začínalo docházet k prvním pokusům o výukové využití sítě.

S myšlenkou vytvoření jednotného celosvětového prostředí schopného pojmout, logicky spojit a zpřístupnit všechny vědomosti lidstva přišel anglický spisovatel H. G. Wells již ve 20. letech 20. století. První pokus o nelineární spojování dokumentů učinil Vannevar Bush. Dalším, kdo se o to pokusil, byl Theodor Nelson. Svůj systém sice nikdy nedovedl až k praktickému použití, ale přesto jeho název *hypertext* pro označení nelineárních textových dokumentů se dnes všeobecně používá (viz dále).

S tím, jak se rozšiřovalo využití počítačů a práci s nimi začalo ovládat stále více učitelů, začaly se hypertextové systémy stále více používat i ve výuce. Díky současným možnostem počítačů mohou být hypertextové dokumenty doplněny zvukem, obrázky, animacemi i videem → *hypermédia*.

Tim Berners-Lee dokončil vývoj systému vnitřní výměny hypertextových dokumentů pro ženevský CERN. Výsledný systém bylo možno přenést z CERNu do celého světa. Později z něj vznikla nejrozšířenější internetová služba World Wide Web (WWW, zkráceně web) – v překladu „celosvětová pavučina“, a elektronická pošta (e-mail). Serverů, neboli počítačů, na nichž je možno WWW dokumenty umisťovat, je dnes velké množství, takže možnost publikovat své vlastní WWW stránky má téměř každý.

Podle původní představy měla světová encyklopedie obsahovat pouze informace smysluplné. Dokud byl Internet sítí čistě akademickou, bylo tomu tak. Díky nutnosti rozložení nákladů spojených s vývojem byl uvolněn i pro komerční využití. Proto se Internet stále více využívá pro obchodování, tak zde najdeme mnoho reklamy, spamu¹⁷, her, bohužel i pornografie atd. Umožňuje uživatelům komunikovat prostřednictvím elektronické pošty a publikovat názory, ať jsou jakékoliv. V této celosvětové hypermediální encyklopedii lze najít opravdu téměř jakoukoliv informaci.¹⁸

Informace jsou v síti zveřejněny na webových stránkách, kromě textu mohou obsahovat obrázky, zvuky, videa apod. Každá webová stránka má svou adresu, k jejímu zobrazení slouží internetový prohlížeč. Stránky jsou obvykle psány v programovacím jazyce HTML a ve formě souborů uloženy na pevném disku některého ze serverů, které jsou po celém světě. Server je výkonný počítač, který nabízí své služby jiným

¹⁷ Nevyžádaná pošta.

¹⁸ Srov. B. BRDIČKA, *Role internetu ve vzdělávání*, s. 18-20.

počítačům. Jednou z jeho služeb může být právě připojení uživatele Internetu k ostatním serverům a ke stránkám, které jsou na nich uloženy. Webové stránky obsahují obvykle odkazy na další stránky, mají formu hypertextu.¹⁹

1. 2. 1 MŠMT a Internet

MŠMT zahájilo několik programů, jejichž cílem bylo mj. zabezpečení internetových služeb v rámci sítě základních a středních škol v České republice. K rozsáhlým projektům v ČR v této oblasti vládní program *Státní informační politika ve vzdělávání* (SIPVZ)²⁰, který reagoval na požadavky implementace ICT do učebního procesu na všech stupních škol. Cílem bylo dosáhnout využití ICT jako běžného pracovního nástroje učitele u 75 procent učitelů základních a středních škol, integrovaných i odborných učilišť včetně vyšších odborných škol do konce roku 2005 a vytvořit podmínky pro efektivní zapojení škol do systému celoživotního vzdělávání občanů v oblasti ICT do konce roku 2005. Plán SIPVZ současně předpokládal vzdělávání budoucích pedagogů v oblasti ICT v rámci studijních programů jednotlivých vysokých škol.

V rámci SIPVZ vznikla informační centra a školicí střediska, kterými se za určitých podmínek mohly stát školy všech stupňů, zapsané v rejstříku škol²¹. Tato centra a Národní institut pro další vzdělávání (NIDV)²² realizují školení pro učitele, zaměřené na využití ICT v jednotlivých vyučovacích předmětech.

Většina školských zařízení dnes již disponuje alespoň základním vybavením ICT a počet škol s připojením k Internetu a vybavenými počítačovými učebnami mj. díky programu *Internet do škol*²³ výrazně vzrostl.²⁴ Žáci základních i středních škol dnes mají možnost dostat se k Internetu prakticky denně. Pro žáky začíná být využití počítačů a Internetu při přípravě na výuku jako zdroje informací při zpracovávání zadaných úkolů

¹⁹ Srov. J. KUSALA, *Internet ve škole*, s. 11.

²⁰ Srov. <http://www.fi.muni.cz/~smid/sipvez1.html>.

²¹ Např. Odbor ICT vzdělávání (Odbor vznikl transformací bývalého Školicího střediska SIPVZ).

²² Srov. <http://www.nidv.cz/cs/>.

²³ Srov. <http://www.indos.cz/>.

²⁴ Srov. MAREŠOVÁ, H. Mateřský jazyk a informační technologie [online]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2006/25/tema3.html>>.

běžným jevem. Pro učitele z toho vyplývá nutnost nejen se seznámit s tímto médiem, ale zároveň se jej naučit ovládat tak, aby byl schopen vést výuku i s využitím Internetu.

K novým možnostem výuky se vyjadřuje také Rámcový vzdělávací program, který stanovuje šest základních klíčových kompetencí, k jejichž utváření a rozvíjení přispívá veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají.

Mezi tyto klíčové kompetence patří kompetence komunikativní. Z jejich hlediska žák:²⁵

- formuje a vyjadřuje myšlenky a názory v logickém sledu,
- naslouchá promluvám druhých lidí a vhodně na ně reaguje,
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů a jiných informačních a komunikačních prostředků a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení do společenského dění,
- využívá informační a komunikační prostředky pro kvalitní komunikaci s okolním světem,
- využívá komunikativní dovednosti ke kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.

Pro dosažení těchto cílů ve vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace musí být zapojeny kromě učebnic také jiné materiály, pomůcky, výukové programy a moderní média, např. noviny, televize, video nebo počítač.

Na program Internet do škol navazuje program Školský intranet²⁶. Tento program umožňuje školám využívat všechny služby vybrané MŠMT. Školy si mohou ukládat a průběžně aktualizovat výukové programy poskytované MŠMT. Každá škola má také možnost vytvořit vlastní internetovou stránku, jejímž prostřednictvím informuje nejen rodiče dětí, ale i širokou veřejnost o dění ve škole, např. zveřejnění informací o termínech třídních schůzek, informace o společenských, kulturních a sportovních akcích, informace o prospěchu a další.²⁷

²⁵ Srov. M. ČERNÁ, *Využití internetu pro rozvoj komunikativních dovedností ...*, Infotech 2007, s. 381.

Dále dokument Rámcový vzdělávací program dostupný z < http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf >.

²⁶ Vnitřní síť.

Srov. PETERKA, J. Jaký bude školský intranet? - I [online]. Dostupné na <<http://www.earchiv.cz/b02/b0307001.php3>>.

PETERKA, J. Jaký bude školský intranet? – II [online]. Dostupné na <<http://www.earchiv.cz/b02/b0311001.php3>> .

²⁷ Marešová, H. Internet ve výuce českého jazyka (zkušenosti ze semináře Internet a multimedia ve výuce českého jazyka). In *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole. Sborník z konference KČJL PedF UP*. Olomouc, 2004. s.72 – 74. ISBN 80-244-0814-7.

Některé školní weby:

- ① <http://zsdamborice.cz/>,
- ① <http://www.zsslavkov.cz/>,
- ① <http://www.zs-kdyne.cz/>, aj.

1. 2. 2 Způsoby uplatnění Internetu ve vzdělávání²⁸

Role Internetu ve vzdělávání je jistě nezanedbatelná. Důkazem nám může být hromadné zavádění Internetu do škol, programy Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy²⁹ pro podporu Internetu ve školách (Internet do škol), vybavení škol počítačovými učebnami, interaktivními tabulami, multimediálními programy, ... a také množství publikací, které se touto tematikou zabývají. Stejně tak se setkáme s mnoha definicemi a charakteristikami Internetu, které tyto publikace nabízejí.

1. 2. 2. 1 Zdroj informací

Publikování informací na Internetu je velmi snadné, proto stoupá jejich množství a dnes je již jejich objem nepředstavitelný. WWW servery má téměř každá organizace, publikování soukromých webových stránek lze snadno uskutečnit na veřejných serverech. Tudíž je teoreticky možné pro každé téma najít aktuální informaci vhodnou pro výuku.

Ovšem samotný přístup k informacím nestačí. Informace jsou často ukryty neznámo kde a není na nich na první pohled poznat, zda jsou pravdivé. Je třeba je také umět správným způsobem vyhodnotit a zařadit. Vhodné využití Internetu vyžaduje také existenci motivujícího prostředí. Bez kolektivu a vhodného vedení učitelem je vhodné využití téměř nespílitelné.

Otázkou je, jakým způsobem najdeme to, co hledáme?

Nejjednodušší je, pokud známe stránku, na níž se chceme podívat, pak jsme schopni snadno a rychle vložit adresu do příslušného řádku prohlížeče. Každý učitel by měl mít také svůj oblíbený a ověřený zdroj specializovaných odborných informací.

²⁸ Srov. B. BRDIČKA, *Role internetu ve vzdělávání*, s. 26-49.

²⁹ MŠMT.

Častěji se dostaneme do situace, kdy přesnou adresu neznáme. Zde již musíme mít určité znalosti internetových služeb. Strategie hledání není tak zcela jednoduchá, jak by se na první pohled mohlo zdát. Je třeba mít jistou zkušenost. Velkým přínosem je také znalost cizích jazyků, především angličtiny, v ní je na Internetu publikováno zřejmě největší množství stránek. Abychom se dostali k informaci, kterou hledáme, je nejlépe použít seznamy, které pracují s databázemi vybraných tematicky tříděných odkazů na různé stránky, o jejichž zařazení do seznamu majitel či autor požádal. V zařazování odkazů do databáze se různé seznamy liší. Záleží na rozsahu záběru a zaměření. Jinak je tomu u celosvětově zaměřeného seznamu YAHOO (<http://www.yahoo.com>), jinak na školství zaměřeném Sitesforteachers.com (<http://www.sitesforteachers.com>) nebo Education World (<http://www.education-world.com>) a dalších. Většina seznamů umožňuje hledání podle klíčového slova, pro místní použití je vhodný český Seznam (www.seznam.cz)³⁰.

Musíme si však uvědomit, že seznamy nedisponují jinými informacemi než těmi, které mají zapsány ve svých databázích (název stránky, její krátký popis apod.). Jejich prostřednictvím nelze hledat to, co je přímo na stránkách napsáno.

K takovému hledání je určen tzv. fulltextový vyhledávač. Jeden z nejlepších současných vyhledávačů je Google (www.google.com). Fulltextem³¹ je možno hledat výskyt klíčového slova nejen v názvu stránek, ale též v celém textu, jež stránky obsahují. V současné době jsou již velmi často služby seznamů a fulltextových vyhledávačů integrovány. Některé stránky pro lepší orientaci mění barevné ladění vyhledávacích stránek u různých typů hledání, jiná barva pro seznam, jiná pro fulltext. Google výsledný seznam řadí podle toho, jak moc se obsah stránky blíží hledanému tématu, přesto bývá počet nalezených odkazů příliš vysoký. Proto je rozumné využít možnost Pokročilého vyhledávání, kterým můžeme ještě požadavek více specifikovat. K nezbytným dovednostem při vyhledávání tudíž patří také umění blíže specifikovat, co hledáme. Nalezení informací není jednoduché, navíc není jisté, zda je zdroj nalezených informací věrohodný. Je proto nezbytné a rozumné porovnat více různých zdrojů a nalezené materiály podrobit určitému vyhodnocení. Sledujeme autora, organizaci, důvod pro publikování, stáří materiálu. Budeme-li chtít zdroj doporučit žákům, věnujeme

³⁰ Dále také Centrum www.centrum.cz a další.

³¹ Fulltext → full = celý, plný.

pozornost také obtížnosti cizího jazyka, náročnosti použitých odborných termínů, vztah probíranému tématu, apod.

Nebezpečím je také plagiátorství³². Často si žáci totiž text pořádně ani nepřečtou. Je tedy na učiteli, aby se přesvědčil, zda nebyl text zcela zkopírován a vydáván za vlastní práci. Důležitým úkolem je také zajistit, aby žáci nalezené informace žádně zpracovali – přeměnili na vědomosti se souvislostmi. Mohou například o získaných poznatcích referovat před třídou a diskutovat. Přednesení referátu může dělat žákům značné potíže, přesto je to jedna z možných cest vedoucích ke správnému cíli.

1. 2. 2. 2 Komunikační nástroj

Další důležitou schopností Internetu je možnost vzájemné komunikace všech uživatelů. Hlavní službou v této oblasti je elektronická pošta³³, která patří k základním funkcím počítačových sítí. Přístup ke službě je vázán na získání konta na některém počítači připojeném k Internetu. S kontem bývá totiž většinou zřízena také schránka elektronické pošty, a získá tak vlastní e-mailovou adresu. Konto získávají automaticky např. zaměstnanci připojených firem, učitelé i studenti škol. E-mailovou adresu lze také získat anonymně prostřednictvím webu – službu poskytuje mnoho internetových stránek, především Seznam, Centrum, a další.

Jak využít tento nástroj ve vzdělávání? Využití elektronické pošty je jedním z možných způsobů, jak do spolupráce s děním ve třídě zapojit mimoškolní prostředí. Lze tak zvýšit motivaci studentů a zajistit kontakt s jinými lidmi. Mají-li žáci vlastní adresu, mohou pracovat samostatně. Existuje zde pak ale i nebezpečí zneužití a neetického chování, proto je třeba předem žáky seznámit s pravidly, které je třeba dodržovat. Sami učitelé musí jít příkladem.

Zvláštním druhem komunikace je chat³⁴. Jedná se o internetovou aplikaci, která dovoluje komunikovat uživatelům v reálném čase (online). Uživatelé se do chatu přihlašují jménem nebo spíše přezdívkou a mohou se všemi přítomnými účastníky diskutovat tak, že zprávy, které píšou na klávesnici, jsou okamžitě zobrazovány všem. Takové prostředí je možné využít k nalezení pomoci s řešením nějakého problému.

³² Převzetí materiálu a vydávání ho za vlastní práci.

³³ E-mail.

³⁴ Přeloženo z angličtiny - „pokec“.

Existuje např. služba Instant messaging (MS), která umožňuje uživatelům sledovat, kteří uživatelé jsou právě připojeni, a dle potřeby jim posílat zprávy, chatovat, přeposílat soubory a jinak komunikovat. Hlavní výhodou je odesílání a přijímání zpráv v reálném čase. Na našem území jsou v současnosti nejrozšířenější Skype, ICQ a nově především také Facebook.

Skype³⁵ je peer-to-peer program, který umožňuje provozovat internetovou telefonii (VoIP) a Instant messaging. Program umožňuje telefonovat mezi svými uživateli zdarma, za poplatek lze telefonovat do tradičních telefonních sítí (služba SkypeOut) a případně získat telefonní číslo a přijímat telefonáty z pevných a mobilních sítí se službou SkypeIn. Další služby, které je možno v rámci programu Skype využívat jsou např. VoiceMail³⁶, Skype SMS³⁷, Skype Extras³⁸, Skypecasts³⁹, aj.

ICQ (I Seek You) je software pro instant messaging využívající protokolu OSCAR. Funkce programu ICQ zahrnují posílání textových zpráv, offline posílání zpráv, chatování ve více uživateli, omezené odesílání SMS zpráv zdarma, posílání souborů, pohlednic a multiplayerové hry převážně v technologii Flash⁴⁰.

Jednou z možností, jak použít Internet ke komunikaci, jsou také **elektronické konference**. Jedná se o virtuální diskusní kluby založené na principu elektronické pošty. Jejich účastníci v nich diskutují o předem smluvených tématech. Do elektronické konference se může přihlásit každý, kdo má přístup k elektronické poště. Po přihlášení je jeho e-mailová adresa přidána do seznamu adres abonentů dané konference. Jakýkoliv dopis zaslaný na adresu konference je rozeslán na adresy všech abonentů. Kromě možnosti sledování obsahu konference se mohou její účastníci obrátit na ostatní členy také se svým názorem, otázkou či prosbou o pomoc. Typy elektronických konferencí: moderované⁴¹, nemoderované⁴², s otevřeným/uzavřeným členstvím (na základě rozhodnutí administrátora).

³⁵ Dostupné na <http://www.skype.com/intl/cs/home>.

³⁶ Placená služba. Poskytuje funkčnost hlasové schránky.

³⁷ Placená služba. Umožňuje posílat SMS na mobilní telefony.

³⁸ Doplnkové programy jako hry, nahrávání hovoru, sdílení pracovní plochy; za některé je nutno platit.

³⁹ Velké hlasové konference (až 100 účastníků). Mohou být moderované (moderátor rozhoduje, kdo může právě mluvit).

⁴⁰ V angličtině program dostupný na www.icq.com. Českou podporu najdeme na stránkách <http://icq.centrum.cz/>.

⁴¹ Vlastník konference (tzv. moderátor) rozhoduje o tom, bude-li příspěvek rozeslán všem členům klubu.

⁴² Každý příspěvek došlý na adresu konference se rozesílá všem jejím členům automaticky.

Jako při jiné komunikaci i v internetové komunikaci je třeba dodržovat jisté zásady, tzv. netiketu = etiketa, kterou bychom měli dodržovat v internetové komunikaci. Tak jako v každodenním životě dodržujeme pravidla společenského chování při jednáních v zaměstnání, ve škole a v soukromí, tak i v komunikaci na Internetu je třeba zachovávat určité specifické standardy⁴³.

S elektronickou komunikací je také spojena řada nebezpečí, kterými jsou její účastníci často vystavováni. Nebezpečné praktiky lze rozdělit na nebezpečné jevy, spojené s asynchronní a synchronní komunikací. Mezi asynchronní nebezpečí patří spam/hoax⁴⁴, sms spoofing⁴⁵, bullying⁴⁶, flaming⁴⁷, phishing⁴⁸, cyber stalling⁴⁹ a g-bombing⁵⁰. Nebezpečí pro děti spočívá především v tom, že dostávají spamy neprosto nevhodného charakteru, které jim online nabízejí drogy, návody jak rychle zbohatnout či přístup k pornografii. Děti navíc takové zprávy přeposílají dál, čtou si je, neboť obsahují (často nechutné) obrázky. Hoaxy zase často vyvolávají u dětí strach a nedůvěru. V rámci synchronní komunikace je pro děti nebezpečný zejména cyber grooming⁵¹.

Aby tyto jevy fungovaly, je třeba efektivní využití jazyka, absence kritického myšlení u dětí (mediální negramotnost) a dodržení základních principů mediální komunikace, jejímiž klíčovými body je nastolení problému a jeho zveličení, osobní zangažování vyhlédnuté oběti do problému, probuzení potřeby u oběti problém řešit.

⁴³ Srov. Počítačové desatero žáka, dostupné na < http://odborict.upol.cz/letak_desatero_4.pdf >.

⁴⁴ Spam je obecný výraz pro hromadně rozesílanou, nevyžádanou elektronickou poštu. K spamu se často řadí tzv. hoaxy – poplašné zprávy. Mezi ně např. patří hoax o infikovaných jehlách virem HIV v metrech, hoax o dětech s rakovinou mozku nebo jiným zdravotním znevýhodněním, oznámení internetových loterií o zaručeném vítězství atd. Seznam hoaxů nalezneme na internetových stránkách www.hoax.cz.

⁴⁵ Jedná se o případ „falešných zpráv“, např. partner nám píše, že se s námi rozchází, šéf píše, že jsme dostali výpověď, aj. Každá SMS zpráva obsahuje několik důležitých údajů – vedle textu je to čas a datum odeslání, číslo SMS centra odkud byla zpráva odeslána a také telefonní číslo odesílatele.

⁴⁶ Elektronická forma psychické šikany.

⁴⁷ Termín, označující nepřátelské chování uživatelů na Internetu, které obvykle doprovází urážky, nadávky, vyhrožování apod.

⁴⁸ Druhem nebezpečných komunikačních praktik, zaměřených na krádež citlivých osobních údajů - např. PIN kódu a čísel platebních karet, hesla a údaje k bankovnímu účtu a další informace, které by mohly být zneužity.

⁴⁹ Cílený útok na uživatele realizovaný různými komunikačními kanály.

⁵⁰ Jistý způsob „zneužití“ vlastností internetového vyhledávače Google (případně, v přeneseném významu i jiného), po kterém je výsledkem vyhledání nějaké fráze webová stránka, která danou frázi neobsahuje, ale útočník na ni tak odkazuje, obvykle s humorným nebo politicko-kritickým úmyslem (Wikipedie).

⁵¹ Grooming je termín označující chování, které má v dítěti vyvolat falešnou důvěru a připravit ho na schůzku, jejímž cílem je obět' pohlavně zneužít.

Nebezpečné komunikační praktiky jsou příkladem toho, s čím se děti v každodenním styku s médií setkávají. Je na učitelích, aby je připravili na to, s čím se mohou ve světě elektronické komunikace setkat, aby je seznámili s nebezpečím a budovali v nich kritický vztah k informacím dostupným prostřednictvím e-médií.⁵²

Pro více informací o nebezpečných komunikačních praktikách odkazujeme na projekt E-bezpečí, který se touto problematikou zabývá a obsahuje řadu informací, rad, které praktiky zařazujeme do nebezpečných a jejich podrobný popis, jak je rozpoznat, jak se bránit. Funguje zde také poradna a najdeme zde telefonní číslo pro ty, kteří mají nějaký problém s kyberšikanou. Projekt je dostupný na internetové adrese <<http://www.e-bezpeci.cz/>>.

1. 2. 2. 3 Pomocník pro učitele a žáky

Přínos Internetu pro učitele je nepochybný. Každý učitel může vyhledávat nové informace k obohacení své práce. Může udržovat kontakt s kolegy nebo se přihlásit do konferencí a číst třeba i několik desítek zpráv, z nichž mnohé jsou velmi zajímavé. Problém tkví v tom, že mnozí učitelé na něco takového nemají vůbec čas, protože tráví většinu času ve třídě, o přestávkách se mnoho stihnout nedá, mívají dozory v jídelně, ve třídách, chodí na porady, opravují domácí úkoly a písemky. Má-li učitel s úspěchem používat Internet, potřeboval by profesionální pomoc, asistenční službu, proto existují takové služby věnované speciálně učitelům. Cílem služeb není jen sdělení něčeho nového, ale i šetření času učitelů. Měly by umět vyhledávat a vhodným způsobem organizovat internetové informace a zprostředkovávat přístup k vhodným materiálům. Nejjednodušší službou jsou seznamy odkazů na zajímavé webové stránky. Pro učitelé jsou nejvhodnější obsáhlejší výběry odkazů na specializovaných školských serverech. Jednou takovou kvalitní službou pro české učitele fungující v rámci serveru Učitelský pomocník je Odkazník (http://www.spomocnik.cz/index.php?id_document=2034&template=odkaznik). Každá evropská země má dnes podobné služby pro své učitele.

Stejně tak je schopnost informace vyhledávat a vyhodnocovat jedním z důležitých cílů přípravy studentů. I žáci se musí naučit používat vyhledávací nástroje. Učitelé však

⁵² Srov. KOPECKÝ, K. Některé příklady nebezpečných komunikačních praktik a mediální výchova. In *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole*. Olomouc 2007, s. 121-125.

musí vědět, zda informace, kterou mají studenti najít, existuje a kde ji mají hledat. Proto jsou doporučené zdroje informací pro studenty (žáky) důležitou součástí všech výukových lekcí předpokládajících využití Internetu. Některé informační zdroje jsou univerzální. Patří sem internetové encyklopedie, databáze, archivy, apod. Odkazy na ně jsou k dispozici ve výukových seznámech nebo portálech. Podrobněji se jimi budeme zabývat dále v kapitole věnované přímo internetovým zdrojům pro český jazyk.

1. 2. 3 Hypertext

Práce s textem je jednou ze základních dovedností, kterou je třeba učit žáky prakticky již od školy národní. Od první třídy učíme žáky to, jak zpracovat lineární text, čtení hypertextu však nepatří k běžné činnosti na základní škole. Čtení hypertextu představuje vyšší stupeň práce s textem, vyžaduje větší čtenářskou zkušenost. Hypertext umožnil čtenáři svobodnou práci s texty, avšak v záplavě hypertextových dokumentů často mizí formální omezení textu, jednotlivé literární žánry (a média) mohou být kombinovány, mizí ostré hranice jednotlivých literárních druhů, a to snižuje naši schopnost vytvářet si smysl pro literaturu.

Definice hypertextu a jeho podstaty je u mnoha autorů podobná. Základní podstatu jednoduše popsal Ted Nelson, který v publikaci *Literary Machines* definuje hypertext jako „nesenkvenční psaní“. Hypertext lze považovat za seskupení textů, odstavců textu či textových dokumentů, které jsou na sebe napojeny softwarovým způsobem pomocí tzv. odkazů, ukazatelů nebo směrnic. Texty nebo dokumenty jsou mezi sebou propojeny tak, že libovolné slovo, nebo část dokumentu může odkazovat na jiný dokument, který lze vyvolat a zobrazit (Mašek, Michalík a Vrbík, 2004).

Hypertextový systém založený na principu sítě odsouvá stranou tradiční předpoklady práce s textem – dává čtenáři větší kontrolu nad informacemi, které čte a sledem, ve kterém čte. Břemenem je pak však interpretace textu, neboť čtenář musí lokalizovat informaci a následně ji uvádět ve vztah s jinými fakty v síti bez pomoci tradiční struktury, tak se před ním otevírá množství voleb mezi odkazy, což ho může odradit od dalšího procházení textem, ztrácí také přehled o tom, kde se v textu nachází. Problém hypertextu je v tom, že většinou není vidět celý kontext – text je součástí síťové architektury, takže čtenář nezná všechny souvislosti, protože nemůže nikdy vidět všechny

vhodné informace, buď je nemůže najít, nebo je nevybere, nebo je může vidět v nesprávnou dobu. Pokud tedy nedospěje do správného propojení informací, je pravděpodobné, že může vytvořit klamnou nebo neúplnou reprezentaci textu.

I když úvahy vyznívají v neprospěch hypertextové technologie při výuce, existují i skutečnosti, které mohou učitele podpořit při práci s hypertextem.

Ačkoliv žáci nemají dostatečné vzdělání v řadě oblastí, co se týká oblasti informačních technologií, často dovednostmi převyšují svého učitele. Odpadá tedy učitelův návod, jak aplikaci ovládat, jak se pohybovat v textu apod., neboť pro řadu žáků představuje práce s počítačem důvěrně známou činnost, se kterou se setkávají prakticky denně.

Často nejsme schopni žáky motivovat k přečtení knihy, jejíž příběh však žáci rádi shlédnou několikrát na videu, na počítači, ve formě počítačové hry apod. A tak právě čtení hypertextové literatury může žáky přimět k četbě, neboť se pohybují v prostředí, které je jim důvěrně známé přítomností multimediálních prvků, „odklikáváním“ odkazů, výběrem možných vyprávěcích cest atd.

Hypertext je ideální pro oživení hodin literární výchovy netradičním čtením. Umožňuje netradiční způsoby čtení a individuální manipulaci s knihou. Většina děl je závislá na aktivní účasti čtenáře, který se stává „spoluautorem“ díla, protože aktivuje jednu z možných verzí čtení.

K největším přednostem hypertextu patří možnost okamžitého vysvětlení neznámého či nového termínu. Je třeba také zmínit efektivnost hypertextu co do „objemu“ textů – pokud bychom chtěli představit žákům ukázky z tvorby většího množství autorů konkrétního období, případně oživit hodinu ukázkami děl, které nejsou uvedeny v čítankách. V případě hypertextu stačí jeden internetový portál, na kterém pomocí hypertextových odkazů „proklikáme“ jednotlivé odkazy, které představují ukázky děl či celé knihy.

Využitím multimediálních prvků a možnosti osvobození čtenáře od determinace dějové linie poskytuje nový literární zážitek – čtení je jako hra, ve které existuje řada neobvyklých možností. Tento způsob by mohl pomoci žákům najít cestu ke čtení literatury.

1. 2. 4 E-learning

Počítačově podporovaná výuka (Computer Assisted Learning – CAL) představuje jednu z významně se rozvíjejících oblastí, zejména v rámci vysokého a dalšího vzdělávání. V souvislosti s rozvojem ICT se objevují i nové cesty jejich využití ve vzdělávání, zejména v oblasti e-learningu⁵³. Moderní vzdělávací systémy pro řízení výuky⁵⁴ se stávají personalizovaným studijním prostředím, ve kterém student nalezne nejen výukové kurzy, testy, pokyny, jak studovat, ale může se účastnit i diskuzních fór k jednotlivým tématům, také konzultovat se spolužáky či učiteli nejasné části učební látky tak, jako by se nacházel v reálné třídě. K vytvoření kvalitního on-line výukového kurzu je třeba vytvořit takové prostředí, které bude v co největší míře nahrazovat klasické vzdělávací zařízení. Existuje řada produktů, ve kterých je možné vytvářet virtuální výukové prostředí, např. Microsoft Learning Gateway.⁵⁵

V komerční sféře nalezneme webové stránky Net Univerzity, dostupné na www.net-university.cz. Tato firma se specializuje na vývoj e-learningových systémů, realizaci vzdělávacích kurzů pro školy a firmy (v prezenční i e-learningové podobě), na vývoj multimediálních pomůcek pro podporu vzdělávání. Firma se podílí také na projektu [E-Bezpečí](#). Tyto stránky se zabývají nebezpečnými komunikačními praktikami, úkolem projektu je tyto praktiky identifikovat a analyzovat.⁵⁶

E-learningové vzdělávání je vzdělávání bez omezení – učitelé nejsou omezeni kapacitou kurzu, jak je to u běžných prezenčních kurzů či školení, ani vzdáleností, ani časem. Studují za pomoci počítače a Internetu, ze školy, z domova, z knihovny. Výhodou je časová flexibilita, možnost individuální práce, studovat otevřeně co chceme a jak chceme. Navíc můžeme do kurzu vstoupit kdykoliv, pokud nás vzdělavatelé a manažeři zařadí do virtuální třídy, kde můžeme pod jejich vedením studovat. Efektivní studium zabezpečuje kvalitní distanční text, který je doplněn o multimediální doplňky, o video, o zvukové záznamy, o interaktivní vizualizace, v klíčových částech textu nás interaktivní distanční text také otestuje, zjistí úroveň našich vědomostí, předá veškeré

⁵³ V širším smyslu znamená klasickou výuku s pomocí počítače, v užším významu skutečnou virtuální školu.

⁵⁴ Learning Management Systems – LMS.

⁵⁵ Srov. MAREŠOVÁ, H. E-learning v multiuživatelském virtuálním prostředí [online]. Dostupné na <http://www.jtie.upol.cz/clanky_1_2009/maresova.pdf>.

⁵⁶ Více o nebezpečných komunikačních praktikách v kapitole 1. 2. 1. 2 Komunikační nástroj.

informace schopným tutorům, kteří nám pomohou s problémem, který právě budeme řešit. Navíc nám distanční vzdělávání poskytne nabídky ze všech regionů, pak záleží na nás, pro jaké vzdělávání se rozhodneme. Po úspěšném absolvování kurzu získáme certifikát o absolvování kurzu MŠMT.

1. 3 Multimédia

S rozvojem elektronických médií všeho druhu vzrůstá i množství e-médií, využitelných ve výuce na ZŠ. Média představují velmi významný zdroj informací pro stále větší okruh uživatelů. Žáci se nyní rodí do světa, který je ve velké míře vytvářen mediálně a virtuálně. Média jsou pro ně významným faktorem, ovlivňující jejich vývoj. Žáci tráví stále více času ve virtuální realitě, kyberprostoru, účastní se nových způsobů lidské komunikace.

Pro uplatnění jedince je důležité umět tímto způsobem přijímané informace zpracovat, vyhodnotit a využít. Žáky k tomu vedeme v hodinách mediální výchovy, jejímž cílem je žáky vybavit základní úrovní mediální gramotnosti, která představuje osvojení si základních poznatků o fungování a společenské roli současných médií, získání dovedností, které umožňují nezávislé zapojení jednotlivce do mediální komunikace. Je třeba získání dovedností k analýze předkládaných sdělení, posouzení jejich věrohodnosti a vyhodnocení komunikačního záměru.

Okruh využití software (i hardware) ve školství je velmi široký. Mezi základní druhy programů patří multimediální programy⁵⁷, simulační programy⁵⁸, testovací programy⁵⁹, výukové programy⁶⁰, aj.

K základním vlastnostem multimediálních programů patří kombinovat zvukovou a vizuální složku (audiovizuální programy) se složkou interaktivní. Audiovizuálnost⁶¹ patří mezi základní vlastnosti multimédií všeho druhu (televize, film apod.).

⁵⁷ Nabízejí nejen text, ale i obrázky, grafiku, animaci a zvuk. Je třeba kvalitního počítače se zvukovou kartou, jednotkou pro CD(DVD)-ROM a s modemem.

⁵⁸ Jejich základním úkolem je proces simulace, vizuální (příp. audiovizuální) napodobení nějakého jevu ve virtuálním prostředí.

⁵⁹ Jejich základní funkce spočívá na principu zpětné vazby. Ve většině případů jsou založeny na výběru správné odpovědi a následném vyhodnocení úspěšnosti řešitele.

⁶⁰ Multimediální učebnice, které spojují základní vlastnosti simulačních a testovacích programů s výkladem. Jsou specializovány na daný jazykový jev.

⁶¹ Schopnost zprostředkovat akustickou a obrazovou informaci.

Mezi elektronické informační zdroje řadíme multimediální encyklopedie a slovníky a tzv. e-books, čili elektronické knihy.

Multimediální aplikace mají množství výhod: jsou snadno dostupným informačním zdrojem, umožňují rychlé získávání dat a snadnou práci s nimi, audiovizuálnost, estetická přitažlivost. Všeobecné multimediální encyklopedie jsou např. Diderot, Otta, Kronika lidstva, Rozum do kapsy, aj.

K přednostem e-books⁶² patří: ekonomicky dostupné vydání knih, nikdy nejsou vyprodány, autoři sami knihy vydávají a levně distribuují, e-books jsou levnější než klasické knihy, učitelé mohou pro své žáky připravovat individuálně upravené texty učebnic, možnost doplnění knihy videem, zvukem, možnost poznámek a zvýrazňování textu v knize, možnost poslechu knihy, atd. Knihy v elektronické podobě – e-books např. Dějiny zemí Koruny české v datech⁶³, aj. Mezi jednu z největších knihoven s elektronickými knhami na světě patří „[Projekt Gutenberg](#)“⁶⁴. Tyto knihy nejsou jen v angličtině, ale i v dalších jazycích, češtinu zde ale nenajdeme. Velký zdroj elektronických knih v češtině nabízí web [Palmknihy.cz](#).

V prosinci roku 2008 uplynulo 70 let od smrti Karla Čapka. 70 let po smrti autora se vztahují na jeho díla autorská práva - Čapek je tedy pro nakladatele (a vůbec pro všechny) v současné době, za předpokladu, že nebudou nijak měnit a korigovat obsah jeho děl, právně "volný". Toho se rozhodla využít Městská knihovna v Praze. Ta se ve spolupráci s Ústavem Českého národního korpusu, Společnosti bratří Čapků a Památníku Karla Čapka ve Strži rozhodla zpřístupnit kompletní dílo Karla Čapka (jedná se i o práce, které napsal Karel Čapek společně s bratrem Josefem – autorská práva vztahující se k pracem Josefa Čapka sice potrvají do roku 2017, avšak pro potřeby projektu byla dědici uvolněna) v elektronické podobě ke stažení - a to v několika formátech (např. html, pdf, txt) - umístěné na <http://www.mlp.cz/karelcapek/>.⁶⁵

Výukový program bude mít smysl tehdy, napomůže-li lepší názorností, vhodnými příklady, popř. bude-li vyučující zastupován učitelem s jinou aprobací. K hlavním výhodám patří využití v domácí přípravě na výuku, velké množství motivačních prvků – obrázky, příběhy, hry, pro rodiče představují značnou časovou úsporu, jsou interaktivní,

⁶² Není klasickou knihou, nýbrž virtuální, tj. souborem virtuálních stránek. Termínem e-book označujeme i časopisy, noviny, příručky, atd.

⁶³ Dostupné na <<http://www.libri.cz/databaze/dejiny/uvod.html>>.

⁶⁴ Dostupné na <<http://promo.net/pg/index.html>>.

⁶⁵ Srov. Karel Čapek [online]. Dostupné na <<http://capek.misto.cz>>.

umožňují tedy aktivní práci s informacemi. K hlavním požadavkům na výukový program patří: zpracování podle platných učebních osnov, měly by obsahovat i testové úlohy, učivo by mělo být logicky a přehledně uspořádáno, měly by umožňovat snadné ovládání, měly by být rozumně náročné na hardware, měly by být cenově dostupné. K hlavním výukovým programům na českém trhu patří programy firmy Terasoft, firmy Silcom Multimedia, Pachner, nakladatelství Grada.⁶⁶

Zvláštní pozornost bychom měli věnovat výukovým programům pro žáky se specifickými poruchami učení (SPU). Především bychom se měli zaměřit na žáky s dysgrafií⁶⁷ a dysortografií⁶⁸, s nimiž se na základních školách setkáváme nejčastěji. Těm může počítač sloužit k překonání jejich problému. Dysgrafici mají menší potíže při psaní na počítačové klávesnici, dysortografikům většinou program napomůže zvolit správnou pravopisnou variantu, dyslektikům⁶⁹ může pomoci audiovizuální program, který jim kromě psaného textu poskytne i jeho zvukovou podobu. Samozřejmě si uvědomujeme, že jim nemůže práce s počítačem stoprocentně nahradit všechny aktivity běžně prováděné ve vyučování. Je na učiteli, aby citlivě vybral, které činnosti mohou tito žáci úspěšně na počítači provádět.⁷⁰

1. 3. 1 Efektivita multimédií

Hlediska pro formulaci kritérií pro efektivitu multimediálních zdrojů jako prostředku k učení:

- a) orientace na žáka – materiál musí vytvářet vazbu na předchozí poznatky, která je nezbytná pro dlouhodobé zapamatování, materiál musí být přiměřený, musí odpovídat intelektuální úrovni toho, který se učí, a musí umožňovat další rozvoj;
- b) rozvoj znalostí – musí být jasně vyměřené cíle, návod na použití musí být srozumitelný, materiál musí rozvíjet základní znalosti; *aplikaci* – schopnost použít poznatky v různých typech myšlenkových postupů (kritické, kreativní a praktické myšlení, řešení problémů,

⁶⁶ Srov. KOPECKÝ, K. Multimedia v hodinách českého jazyka. In *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole*. Olomouc 2003, s. 73-78.

⁶⁷ Porucha grafického projevu.

⁶⁸ Porucha pravopisu.

⁶⁹ Dyslexie = vývojová porucha čtení.

⁷⁰ Srov. SULOVSKÁ, J. Počítač ve službách češtináře. In *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole*. Olomouc 2003, s. 106-112.

rozhodování); *integraci* – rozpoznání společných nebo podobných vlastností a hledání vazeb mezi pojmy, obory; *osobnosti* – hlubší pochopení a porozumění sebe sama; *chování*, *učení*, jak se učit; musí pomáhat uchovávat znalosti a aplikovat je v jiných situacích,

c) kvalita učení – prezentovaný materiál má být *dynamický* a má prezentovat *konkrétní vizuální příklady* – zapamatování napomáhá obrazová prezentace; materiál má být *flexibilní*, takže může být použitý v různých druzích výukových situací – ve třídě, jako domácí úkol, při zpracovávání projektů; má zahrnovat *elementy aktivního učení* – tzn. obsahovat příležitost něco aktivně dělat: formulovat předpoklady, provádět pozorování mimo třídu, sledovat filmy; tzn. odrážet, co se student naučil a jak se učil; zkušenost žáka má být výrazem jeho vývoje,

d) kvalita zpětné vazby – materiál musí poskytovat studentům častou a bezprostřední zpětnou vazbu o jejich postupu, musí být určena jasná kritéria pro správnou či chybnou odpověď, zpětná vazba musí být prezentována pozitivní formou.⁷¹

1. 4 Interaktivní tabule⁷²

K nejmodernějším elektronickým pomůckám patří interaktivní (dotyková) tabule, která spojuje výhody klasické tabule (lze na ni psát jak fixem, tak pouhým prstem) s monitorem počítače – učitel má vše k dispozici na jediném panelu – na tabuli promítá text předem připraveného výkladu. Jedná se o zařízení, které umožňuje řídit počítač přímo z plochy tabule.

Metodický pokyn určující standard ICT služeb pro školy zařazuje interaktivní tabule jako nadstandardní vybavení škol.⁷³ Některé školy ale již podobná zařízení mají a ve výuce je používají.

Výrobci tohoto zařízení jsou např. Activ Board⁷⁴ a Smart Board⁷⁵. Obě potřebují pro práci dataprojektor a počítač. Software je dodáván současně s tabulí. Software

⁷¹ Srov. R. HOLOUBOVÁ, *Internet ve výuce fyziky*, s. 10-12.

⁷² Interactive White Board.

⁷³ Srov. Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy stanovující „Standard ICT služeb ve škole“ a náležitosti dokumentu „ICT plán školy“ jako podmínky čerpání účelově určených finančních prostředků státního rozpočtu v rámci SIPVZ [online.] Dostupné na < <http://tic.olportal.cz/soubory/Plan.htm> >.

⁷⁴ Dotyková tabule s tvrdým povrchem, lze na ni psát tabulovou fixou. Tabuli ovládáme pomocí elektronického pera.

ke Smart Boardu⁷⁶ je volně šiřitelný a je možno jej nainstalovat na domácím PC a pracovat se zadáním na počítači pomocí myši. Software umožňuje práci s předdefinovanými šablonami či objekty. Všechny akce prováděné na tabuli lze zaznamenávat a ukládat jako videosoubor, takže lze následně realizovaný učební postup znovu přehrát. Další výhodou prezentace učiva touto formou je možnost pružného přizpůsobování velikosti písma.

Lze ji využít v jakékoliv části výuky – výklad, nová látka, opakování, procvičování, upevňování znalostí, zkoušení. Dotyková tabule může sloužit jako monitor, na němž učitel promítá prezentaci vytvořenou v programu Power Point. Software dodávaný s tabulí ovšem nabízí mnoho dalších možností. Učitel může dané objekty nejen využívat v podobě dané výrobcem, ale může je modifikovat nebo tvořit vlastní objekty. Lze také využít mezipředmětové vztahy např. český jazyk – dějepis – zeměpis – informatika např. v učivu o prvních literárních památkách na našem území. Lze použít geopolitickou mapu Evropy a upravit ji pro výukové účely, můžeme vytvořit i vlastní objekty, se kterými můžeme volně manipulovat.⁷⁷

Jak nejjednodušeji použít tabuli ve vyučování s co nejmenší vynaloženou námahou? V úvahu přichází využít profesionálně připravené hodiny pro interaktivní tabule, kterých je prozatím ještě stále málo (např. Terasoft), využít lekce připravené učiteli (např. z úložiště Veskole, na portále www.rvp.cz), kde sice není ve všech případech zaručena kvalita, ale pro začátek se může leccos hodit. Další možností je připravovat si svoji vlastní hodinu sám, což může být pro začátečníka docela složité a zabere to velké množství času. Poslední možností je spokojit se s tím, co obsahuje vlastní příslušenství dodané s IWB. Nesmíme zapomenout ani na to, že existují i celé hotové digitální učebnice, které práci s interaktivními tabulemi předpokládají. Jsou to např. interaktivní učebnice Fraus.

Tabule nenahrazuje roli učitele, ale je efektivním podpůrným prostředkem ve výuce. Určitě není nutné setrvávat v iluzi, že IWB je tou nejmodernější technologií,

⁷⁵ Tabule s měkčím povrchem, nesmí být na ní použito jiné popisovací zařízení. Jedná se o skutečnou dotykovou tabuli, protože je na ní možno pracovat i pouhým prstem.

⁷⁶ Software možno stáhnout na webových stránkách <http://www.smarttech.com/us/Solutions/All+Products>.

⁷⁷ Srov. ĐOUBAL, V. – NOGOLOVÁ, K. – MAŠLÁŇOVÁ, A. Využití dataprojektoru a dotykové tabule ve výuce literatury. In *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka a literatury*. Olomouc 2006, s. 16-19.

Dále také MAREŠOVÁ, H. Mateřský jazyk a informační technologie [online]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2006/25/tema3.html>>.

která samoúčelně spasí školu. Za prvé protože je to pouze pomůcka, která sama o sobě učit neumí, a za druhé protože technologie se stále rychleji a rychleji vyvíjejí.⁷⁸

2 Český jazyk a Internet

Učitel by měl být informován o internetovém využití ve výuce svého oboru, nejen proto, že získá rozsáhlý a levný zdroj informací pro vlastní přípravu, ale také proto, aby mohl žákům poradit při vyhledávání, a také proto, aby byl schopen rozpoznat, zda vypracovaný referát žáka není pouhý plagiát.

Internet učitelům českého jazyka zpřístupnil řadu literárních památek v podobě elektronických textů či elektronických knih, ať jsou to staré tisky běžně dostupné, díla renomovaných autorů (stále se rozrůstající dostupnost částí díla – např. Shakespeare) či kompletní díla začínajících, amatérských autorů. Taková kniha je dostupná za velmi dobrých podmínek, buď je zcela zdarma, nebo jen za mírný poplatek. Učitel jistě raději přinese do výuky nosič minimální váhy s obsahem tvorby Karla Čapka, jehož dílo je již na Internetu dostupné (viz výše), než tištěné svazky jeho díla.

2. 1 Internetové zdroje pro český jazyk

Pro učitele českého jazyka znamená příchod ICT mj. také některé nové skutečnosti, které je nutné do výuky začlenit – nové textové formy (hypertext, multimediální texty, fulltextové vyhledávání), slohové útvary (e-mail, chat, diskusní fóra, sms) nebo práce s textovým editorem.

Pro vzdělávání učitelů mateřského jazyka v oblasti ICT vznikl v rámci SIPVZ předmětový modul *Využití ICT ve výuce českého jazyka*, jehož cílem je vybavit češtináře kompetencemi v práci s ICT tak, aby byl schopen je efektivně ve výuce využít. V rámci kurzu se učitelé seznámí s internetovými zdroji věnovanými předmětu český jazyk, s výukovými programy a multimédií, využitelnými ve výuce tří složek mateřského jazyka (gramatika, sloh, literatura), naučí se pracovat s prezentačním softwarem, využívat on-line i off-line komunikaci prostřednictvím Internetu.

⁷⁸ Srov. VAŇKOVÁ, P. Chytře, aktivně nebo jinak? Už víte jak [online]? Dostupné na < http://www.spomocnik.cz/index.php?id_document=2470>.

Počet internetových zdrojů pro český jazyk zřetelně roste. Je však zřejmé, že jejich kvalita nebývá vždy taková, jakou bychom očekávali, některé informace jsou nepřesné, některé přímo zavádějící. Jako příklad můžeme uvést množství čtenářských deníků a studijních materiálů k maturitě, kde se o přílišné kvalitě a naprosté přesnosti informací ve většině případů opravdu nedá hovořit. Příklad takových zdrojů: www.seminarky.cz, www.ctenarsky-denik.cz a mnohé další.

V českém prostředí existuje několik portálů, které motivují k tvořivému využívání Internetu při výuce a přinášejí přehled o školském Internetu. Patří k nim:

- ① www.spomocnik.cz,
- ① www.ceskaskola.cz,
- ① www.mojeskola.cz,
- ① www.veskole.cz,
- ① www.rvp.cz, aj.

K nejkvalitnějším a dobře využitelným zdrojům pro výuku mateřského jazyka patří:

- ① Jazyková poradna na stránkách Ústavu pro jazyk český, která zodpovídá dotazy, týkající se českého jazyka – www.ujc.cas.cz/oddeleni/index.php?page=poradna. Službu je možné především využít u nových slov, která ještě nejsou uvedena v příslušné kodifikaci. Její součástí je Internetová jazyková příručka – <http://prirucka.ujc.cas.cz/>.
- ① Ústav Českého národního korpusu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze – <http://ucnk.ff.cuni.cz/>, který umožňuje uživatelům Internetu práci s Českým národním korpusem⁷⁹. Stránky může učitel využít jako zdroj autentických textů.

Internetové stránky využitelné v hodinách mluvnice a slohu:

- ① Čeština – komplexní web o různých kódováních češtiny – www.cestina.cz.
- ① Gustav pro jazyk český – stránka o češtině, na které najdeme pravopisná pravidla, češtinářské perličky a zajímavé netradiční texty – www.hradec.org/gustav.
- ① Stránky věnované nářečím – <http://www.olomouc.com/hanactina> - Internetový kurz hanáčtiny, <http://www.hantec.cz> – Brněnský hantec.

⁷⁹ Soubor počítačově uložených textů, které slouží k jazykovému výzkumu.

- ① Soubor on-line diktátů zdarma. Diktáty jsou řazeny podle pravopisných jevů, automaticky se vyhodnocují, po zadání již nelze vybranou alternativu změnit a po vyplnění se dají odeslat vyučujícímu e-mailem - <http://diktaty.ewa.cz/diktold/>.
- ① Materiály pro výuku – www.kamizdat.wz.cz. Učební texty také pro děti se specifickými poruchami učení - <http://kaminet.cz>.
- ① Videorachiv pořadu České televize O češtině – <http://www.ceskatelevize.cz/program/10266244783-19.06.2010-18:25-2-o-cestine.html?online=1>.
- ① Video na serveru youtube.com: úsměvná ukázka plzeňské mluvy od Zdeňka Izera http://www.youtube.com/watch?v=VKEVx-ykyE&feature=Playlist&p=A05F674CF12F2240&playnext_from=PL&playnext=1&index=6, píseň Báječná ženská a jiné v brněnském hantecu <http://www.youtube.com/watch?v=E2sMsuOVius>.

Webové stránky využitelné v hodinách literatury:

- ① Česká literatura na Internetu – www.ceskaliteratura.cz. Nabízí nejen elektronické texty a recenze, ale také elektronickou učebnici literatury.
- ① Slovník české literatury po roce 1945 – <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/>.
- ① Stránky věnované jednomu spisovateli: Karel Čapek – <http://capek.misto.cz>, Společnost Franze Kafky- <http://www.franzkafka-soc.cz/>, Agatha Christie – <http://www.agatha.cz/> (pro anglicky mluvící <http://www.agathachristie.com/>),
- ① Instituce: Ústav pro českou literaturu – www.ucl.cas.cz, Knihovna exilové a samizdatové literatury LIBRI PROHIBITI, najdeme zde znění Charty 77 včetně foto všech podpisů – <http://libpro.cts.cuni.cz/index.html>.
- ① Literární časopisy: Host – www.hostbrno.cz, Tvar – <http://www.itvar.cz/>. Internetový kulturní magazín Totem – <http://www.totem.cz>.
- ① Možnost zveřejnění vlastní literární tvorby, která je dále recenzována – www.pismak.cz.
- ① Největší česká populární databáze o knihách nejen pro děti a mládež, určená převážně rodičům, učitelům, knihovníkům a samozřejmě čtoucí mládeži, starším dětem a široké veřejnosti – www.citarny.cz.

- ① Projekty ve výuce – zpracované projekty k výuce využitelné nejen v hodinách českého jazyka - <http://azprojekty.wz.cz/>.
- ① Přehled nositelů Nobelovy ceny za literaturu – http://www.citarny.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1221.
- ① Elektronická verze Bible v cca dvaceti jazycích včetně českého – www.bibleserver.com. Další weby, na kterých najdeme Bibli online: Český ekumenický překlad online – <http://www.biblenet.cz/>, Bible – překlad 21. století (Nová Bible kralická či Bible21) www.nbk.cz, <http://online.bible21.cz/> – text Bible21 online.⁸⁰

Podrobněji se některými stránkami budeme zabývat v kapitole č. 4 Analýza vybraných internetových zdrojů.

3 Metodické postupy pro práci s internetovými zdroji ve výuce českého jazyka a literatury⁸¹

Internet může sloužit při práci celé třídy v počítačové učebně, při výuce v běžné učebně českého jazyka (máme-li k dispozici alespoň jeden počítač), při domácí přípravě. Je třeba hledat efektivní způsoby jeho využívání ve výuce a pro výuku. Můžeme postupovat několikerým způsobem - od zadání konkrétní adresy přes listování vyhledávanými odkazy až po jejich využití.

Náměty pro práci v hodinách:

- zpracování příprav k hodiám a tvorba výukových materiálů – učitelé vytvářejí testy a připravují texty, které budou s žáky rozebírat. Tuto činnost lze přenést i na žáky – sami mohou připravit materiál k výuce – žáci mohou vyhledat a donést do výuky literární ukázky k autorovi, který se bude v následující hodině probírat,
- využití obrazových materiálů – např. vyhledání obrázků, fotek na dané téma – při probírání učiva o české literatuře 1. pol. 20. stol. žáci vyhledají podobizny či fota autorů této literární epochy,

⁸⁰ Celý text Bible21 také ve formátu .pdf dostupný na <http://www.bible21.cz/file.php?id=654>. Další pomůckou ke studiu Bible je unikátní hybridní text Bible - <http://hybridni.bible21.cz/>, více informací v kapitole 4 Analýza vybraných informačních zdrojů.

⁸¹ Srov. B. BRDIČKA, *Role internetu ve vzdělávání*, s. 50-61.

- psaní slohových prací v textovém editoru,
- srovnání informací z Internetu s informacemi z tištěné encyklopedie, srovnání informací z více internetových zdrojů,
- elektronická komunikace – konzultace problémů a vzájemná výměna nápadů mezi žáky, mezi žáky a učitelem,
- žáci mohou poslat své literární práce na web Písmák (www.pismak.cz),
- tvorba prezentací, webových stran (pro pokročilejší uživatele), a další.⁸²

3. 1 Instruktivní přístup

Za instruktivní výukové postupy lze považovat ty, při nichž je studující při práci řízen a vykonává tedy určité instrukce či pracuje podle vzoru. Bez těchto postupů se neobejdeme, přesto by neměly příliš převládat.

Instruktivní výukové metody lze snadno podporovat technologiemi. Texty, které se mají žáci naučit, není těžké převést do elektronické podoby, zpřístupnit je prostřednictvím Internetu, a pak zkoušet, co se žáci naučili. Učitel tak má zjednodušenou práci. Musí sice nejprve získat nebo vytvořit elektronické výukové materiály a testy, ale pak již jen kontroluje výsledky, poskytuje konzultace.

V některých případech jsou tyto metody nenahraditelné. Uplatní se při výuce základních neodvoditelných pravidel nebo dovedností. Příkladem je například abeceda, vyjmenovaná slova, aj.

Instruktivní výukové počítačové aplikace patří mezi nástroje, které musí učitel umět využít. Jejich nasazení není při znalosti práce s ICT nijak obtížné a usnadňuje učiteli práci. Přesto si každý učitel musí rozmyslet míru nasazení, která nemá nikdy přesáhnout nezbytnou mez.

⁸² Srov. MAREŠOVÁ, H. „Dozrál čas pro e-školu?“ – k využití výpočetní techniky v hodinách českého jazyka. In *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole*. Olomouc 2003, s. 87–95.

3. 2 Konstruktivní přístup

Přímé výukové metody jsou stále více nahrazovány principem konstruování znalostí v mnoha dílčích krocích. Princip řízeného učení je opouštěn a vytlačován principem konstruktivismu.

Existuje velké množství internetových výukových aplikací lišících se tím, do jaké míry podporují instruktivní či konstruktivní metody výuky. Obecně platí pravidlo, že čím více taková aplikace podporuje vlastní tvořivou aktivitu, tím je konstruktivnější. Takovým typem konstruktivní počítačové aplikace je simulace. Učitel ji může použít jako demonstraci při výkladu nebo může nechat žáky samostatně hledat určité specifické stavy zkoumaného děje. Lepší jsou ty postupy, které žáka co nejvíce zapojují do tvořivé práce.

3. 3 Internet doma

Má-li být domácí počítač používán též pro výuku, je nezbytné určité vedení jak ze strany rodičů tak učitelů. Učitelé by měli vědět, kdo má doma k dispozici počítač a jaké úkoly je schopen pomoci něj zvládnout. Pak mohou s touto skutečností počítat při zadávání úkolů a řešení projektů. Rodiče by neměli ztrácet s dětmi kontakt. Měli by věnovat svůj čas tomu sednout si k počítači spolu s dítětem. Jejich hlavním úkolem je nasměrovat činnost dítěte na Internetu správným směrem.

Internet stále více usnadňuje kontakt školy s rodiči. Rodiče se mohou nejen pasivně dívat na aktivity školy publikované na webu. Mohou sledovat přímo na Internetu práci svých dětí, mohou i kontrolovat výsledky v podobně hodnocení a známek z důležitých testů a zkoušení. Důležité především je jejich aktivní zapojení do školní činnosti. Ihned mohou například prodiskutovat s učitelem problém ten den, kdy vznikl. Mohou se kontaktovat s jinými rodiči. Přínos ICT v tomto směru je nepochybně pozitivní.

3. 4 Projektová výuka

Tato metoda dovoluje nejen aktivně zapojit žáka do práce, ale většinou též nacvičit týmovou spolupráci a zařadit mezipředmětové vztahy. Nejobecněji se dá projekt definovat tak, že se jedná o konkrétní úkol, na nějž jsou žáci teoreticky připraveni a k jehož řešení je

třeba vyvinout určité úsilí. Velmi často je výhodné k řešení úkolu sestavit tým, v němž každý člen převezme určitou úlohu. Někdo se věnuje sběru dat, jiný přípravě výstupu, další technickému zpracování. Každý by měl k řešení přispět a vykonat konkrétní samostatnou práci. Nezbytnou součástí projektu je prezentace výsledků řešení.

Využití technologií je nezbytnou podmínkou řešení mnoha projektů. Zpracování textů, obrázků, číselných údajů a nakonec i závěrečná prezentace výsledků se bez počítače neobejde.

Vypracované projekty nabízí internetové stránky Kamily Balharové <http://azprojekty.wz.cz/>.

Pro konkrétní představu o postupech práce s internetovými zdroji uvádíme příklad⁸³:

Jedním z témat, které je možné ve výuce s internetovými zdroji využít, je zpravodajství. MŠMT ČR se o to snaží prostřednictvím projektu Děti a média.⁸⁴ Projekt organizuje JuniorMedia Soceity, o.p.s., v současné době poskytuje servis projektům [Dětská televize/JuniorTV](http://detska-televize.cz/JuniorTV), a [www.JuniorPress.cz](http://www.juniormedia.cz). Na projektu JuniorPress se mohou podílet všechny děti a mladí do 26 let. Příspěvky jsou uveřejňovány v rubrikách: zpravodajství, komentáře, reportáže, aj.

Se zpravodajskými příspěvky se denně setkáváme v takřka všech médiích. Zpravodajství má své místo i ve školních osnovách. Předkládáme návod k tomu, jak mohou učitelé vést žáky v takto zaměřených hodinách.

Organizační forma práce: dvojice či trojice (podle okolností a možností).

Pomůcky: počítač s připojením na Internet, papír, tužka.

Mezipředmětové vztahy: Český jazyk, občanská výchova (společenské vědy), informační a výpočetní technika, cizí jazyk.

Metodika

1.) Seznámení s internetovými zpravodajskými portály

Žáci ve skupinách během patnácti minut hledají na počítači s internetovým připojením zpravodajské portály. Jejich názvy a webové adresy zapisují na papír, (pokud již umí pracovat s grafickými editory jako např. MS Word, zapisují do nového dokumentu

⁸³ podle příspěvku M. ČERNÉ, *Využití internetu pro rozvoj komunikativních dovedností ve vzdělávací oblasti jazyk a jazyková komunikace a v průřezovém tématu mediální výchova*, Infotech 2007, s. 382-384.

⁸⁴ Srov. <http://www.juniormedia.cz/esf.html>.

MS Word, popř. do poznámkového bloku v PC). Po uplynutí času vyučující kontroluje, jaké portály a kolik žáci našli. Skupina, která vyhledala nejvíce portálů, zaznamená jejich adresy na tabuli, ostatní si je opíší.

2) Sledování vývoje informací podávaných jednotlivými zpravodajskými portály k určité události

Každá skupina si vybere aktuální událost (každá skupina jinou událost) a sleduje, jak o ní informují jednotlivé portály. Zaměří se na velikost textu, počet a rozměr fotografií. Snaží se zaznamenat úhel pohledu portálů (negativní x pozitivní hodnocení, co přebývá nebo naopak chybí u jednotlivých portálů, atd.). Sledování dalšího vývoje podávání informací o dané zprávě mohou žáci dostat za domácí úkol, pokud mají doma přístup na Internet.

3) Prezentace výsledků práce skupin

Na závěr žáci shrnou a prezentují poznatky. Základem jsou prezentace na počítači, předem vytištěné materiály nebo body na tabuli doplněné ústním komentářem. Po vystoupení každé skupiny nechá vyučující prostor pro případné dotazy spolužáků a řídí vzniklou diskuzi. Jeden žák ze třídy zhodnotí prezentaci, učitel se k ní vyjádří a poděkuje za úsilí. Časová náročnost závisí na počtu skupin. Činnost by měla být zvládnuta v průběhu tří vyučovacích hodin. Činnost můžeme ztížit vyhledáváním na cizojazyčných portálech (podle schopností a jazykové vybavenosti žáků). Ze slovenských portálů by měli být schopni vyhledat potřebné informace všichni.

Z uvedeného příkladu můžeme uvést shrnutí jednotlivých kroků pro práci s Internetem a informacemi, které v tomto prostředí získáme:

- 1) Seznámení s internetovým prostředím, jeho prohlížeči, vyhledávači, seznámení s internetovým zdrojem, jeho vyhledávání, záznam adresy.
- 2) Práce s tímto zdrojem, shromažďování dat, textových a audiovizuálních materiálů, uložení dat na disk.
- 3) Další práce s nashromážděnými materiály – např. porovnání informací z více zdrojů, práce s literárními texty, apod.
- 4) Prezentace výsledků práce, publikování, zhodnocení práce žáků.

4 Analýza vybraných internetových zdrojů

KamiNet⁸⁵

<http://www.kaminet.cz/>

obr. 1) Úvodní stránka

KamiNet jsou výukové webové stránky, jejichž cílem je pomoci dětem se specifickými poruchami učení (dále jen SPU), především s dyslexií⁸⁶, dysgrafií⁸⁷ a dysortografií⁸⁸, ve výuce jazyků – českého a anglického. Žáci s SPU se na ZŠ obvykle integrují do běžných tříd. Přechod pro ně však nebývá vždy jednoduchý, proto se autorka snažila vytvořit pomůcku pro vyučující, žáky i jejich rodiče.

Vzhledem k tématu diplomové práce vynecháme poznámky věnované anglickému jazyku a zaměříme se na část věnovanou jazyku českému.

Vývoj stránek

Impuls k vytvoření těchto stránek vznikl ve školním roce 2002/2003, kdy byla autorka dotazována rodiči, jak mají pomoci svým dětem s výukou anglického jazyka.

⁸⁵ Zpracováno podle příspěvku BALHAROVÁ, K. Internetové stránky věnované výuce českého a anglického jazyka určené žákům se specifickými poruchami učení. *Ikaros* [online]. 2009, roč. 13, č. 3 [cit. 2010-06-11]. Dostupný na: <<http://www.ikaros.cz/node/5298>>. Příspěvek je upravenou částí rigorózní práce autorky.

⁸⁶ Porucha čtení.

⁸⁷ Porucha grafického projevu.

⁸⁸ Porucha pravopisu.

Co se týká českého jazyka, byly zde zveřejněny pouze měsíční plány výuky, které sloužily rodičům k tomu, aby měli přehled o právě probíraném učivu. Až ve školním roce 2004/2005 se v části ČJ objevují pojmy podle osnov Obecná škola seřazené podle ročníků a testy z literárních pojmů. Dochází k rozvoji mluvnické části, objevují se testy ze slovních druhů, skloňování, časování, stupňování, věty jednoduché, souvětí. Ve školním roce 2005/2006 prošly úpravou testy, které začaly existovat ve dvojím provedení: modré – procvičovací, fialové – zkoušecí. Po začátku školního roku 2007/2008 došlo ke změně koncepce literatury také na základě spuštění Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Změnily se taháky literárních pojmů, přešly z ročníků na abecední řazení, došlo k rozšíření a navázání literární historie na testy a úplně nově vznikla část literárních ukázek s mírně pravopisnými testy. V prvním pololetí šk. r. 2008/2009 vznikla část pravopisu. Pravopis na KamiNetu je rozdělen na dvě části - pro začátečníky a pro pokročilé. První z nich je určena žákům ve druhé a na začátku třetí třídy. Vzhledem k této věkové kategorii je část zpestřena i obrázky, které žákům navíc pomáhají v orientaci mezi jednotlivými testy. Starší žáci mají k testům vypracovaná i přehledná pravidla.

Popis stránek

Žáci se SPU často trpí poruchou orientace a určitý stereotyp jim pomáhá snadněji se ve stránkách orientovat. Proto jsou vstupní stránky na češtinu i angličtinu koncipovány stejným způsobem - v okně na pozadí jemného bílošedého vzorku. Stejně tak jsou všechny stránky určité oblasti vytvořeny ve stejné úpravě. Například v části mluvnice najdou žáci vždy vlevo připomenutí, takzvaný tahák, ve kterém si mohou osvěžit procvičované učivo. Pro ty, u kterých převažuje krátkodobá paměť, je tahák vhodný k připomenutí již probrané látky. Lépe se jim pak pracuje, neboť ví, co se od nich chce.

Zvětšení taháku

Skloňování - podstatná jména			
rod	mužský životný - (řekni si jeden... a ukaž si zájmenem TEN) mužský neživotný - (řekni si jeden... a ukaž si zájmenem TEN) ženský - (řekni si jedna... a ukaž si zájmenem TA) střední - (řekni si jedno... a ukaž si zájmenem TO)		
vzor podstatné jméno si řekni v 1. a 2. pádě, podle zakončení poznáš, k jakému vzoru patří	rod mužský pán, -a muž, -e hrad, -u (les, -a) stroj, -e předseda, -y soudce, -e	rod ženský žena, -y růže, -e píseň, -ě kost, -l	rod střední město, -a moře, -e kuře, -e stavení, -í
číslo	jednotné, množné		
pád	1.p. - kdo, co 2.p. - koho, čeho 3.p. - komu, čemu 4.p. - koho, co 5.p. - oslovujeme, voláme 6.p. - o kom, o čem 7.p. - s kým, s čím		

Zvětšení souhrnného taháku

Skloňování - souhrn: podstatná jména, přídavná jména, zájmena, číslovky	
rod + vzor	mužský životný - pán, muž, předseda, soudce, mladý, jarní, otcův, matčin, ten, náš mužský neživotný - hrad, stroj, mladý, jarní, otcův, matčin, ten, náš ženský - žena, růže, píseň, kost, mladá, jarní, otcova, matčina, ta, naše střední - město, moře, kuře, stavení, mladá, jarní, otcovo, matčino, to, naše
číslo	jednotné, množné
pád	1.p. - kdo, co 2.p. - koho, čeho 3.p. - komu, čemu

Zpět

Procvičování:
 Pád
 Rod
 Číslo
 Vzory rodu mužského
 Vzory rodu ženského
 Vzory rodu středního
 Pád - rod - vzor
 Cizí podstatná jména

Zkoušení:
 Pád
 Rod
 Číslo
 Vzory rodu mužského
 Vzory rodu ženského
 Vzory rodu středního
 Pád - rod - vzor
 Cizí podstatná jména

obr. 2) Tahák

Odkazy na jednotlivé stránky jsou uvedeny v celých stránkách stejnou barvou a jsou vždy vyznačeny tučně.

Hlavní Strana Čestina Angličtina

Zpět

Užitečné odkazy ...ale vraťte se mi zase brzy.

Nápravná cvičení

Moje stránky:
www.kamilabalaharova.wz.cz - zde najdete mimo jiné metodiky práce s KamilNetem
azprojekty.wz.cz - projekty ve výuce
kamizdat.wz.cz - metodika slohu a dramatiky
profitest.wz.cz - volba povolání

Čestina:
prirucka.ujc.cas.cz - Internetová jazyková příručka Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR
ctenarsky.denik.ceskeho.rozhlasu - poslech literárních děl českých autorů
[internetová školicka](http://internetova.skolicka) - čestina a další předměty
diktaty.ewa.cz - diktáty
www.cimrman.at - Jára Cimrman

Angličtina:
 Oxford University Press - hry a procvičování ke všem učebnicím vydaným OUP
HOTPOT - vybrané a popsané odkazy ze stránek
slovník.seznam.cz - vícejazyčný slovník na Seznamu
http://www.aktivnistiudium.cz/cervena-karkulka - Červená Karkulka (slovička)
http://helpforenglish.cz - spíše pro starší, najdete zde dopodrobna rozebranou mluvnici....
www.onlineconversion.com - převody jednotek, vypočítání, jaký den v týdnu jste se narodili

Další:

.práce

čtení • rodost • poučení

obr. 3) Ukázka formátu odkazů

Na stránkách se vyskytuje několik velikostí písma. Největší typ je používán v testech, aby byly dobře čitelné i pro žáky s těžkou formou dyslexie. Pro přehlednost jsou testy uváděny nejčastěji v tabulkách nebo sloupcích. O něco menší je písmo odkazů

na jednotlivé testy. Běžným typem písma jsou psány taháky a ostatní text. Ten však jde ve většině výkladových stránek zvětšit kliknutím na „zvětšení“. Je zde používáno čtrnáctibodové a dvanáctibodové písmo, jen výjimečně je používána kurzíva, která je podle zkušeností autorky pro žáky se SPU nejobtížněji čitelná. Na stránkách testů není žádná navigace, kromě tlačítek „Zpět“, „Vymaž“, „zobraz výsledky“, „Odešli“, aby nebyl žák ničím rozptylován a mohl se plně soustředit na práci s testem. Chybí zde také obrázky, velké nadpisy, neobvyklé typy písma, přehnaná barevnost a rovněž reklamní banery v zápatí všech stránek.

1 2 3 4 5 6 Zpět

Urči pád podle pádové otázky - 1

1. s kým, s čím
2. oslovujeme, voláme
3. kdo, co
4. koho, co
5. bez koho, bez čeho
6. ke komu, k čemu
7. o kom, o čem
8. koho, čeho
9. kým, čím
10. komu, čemu

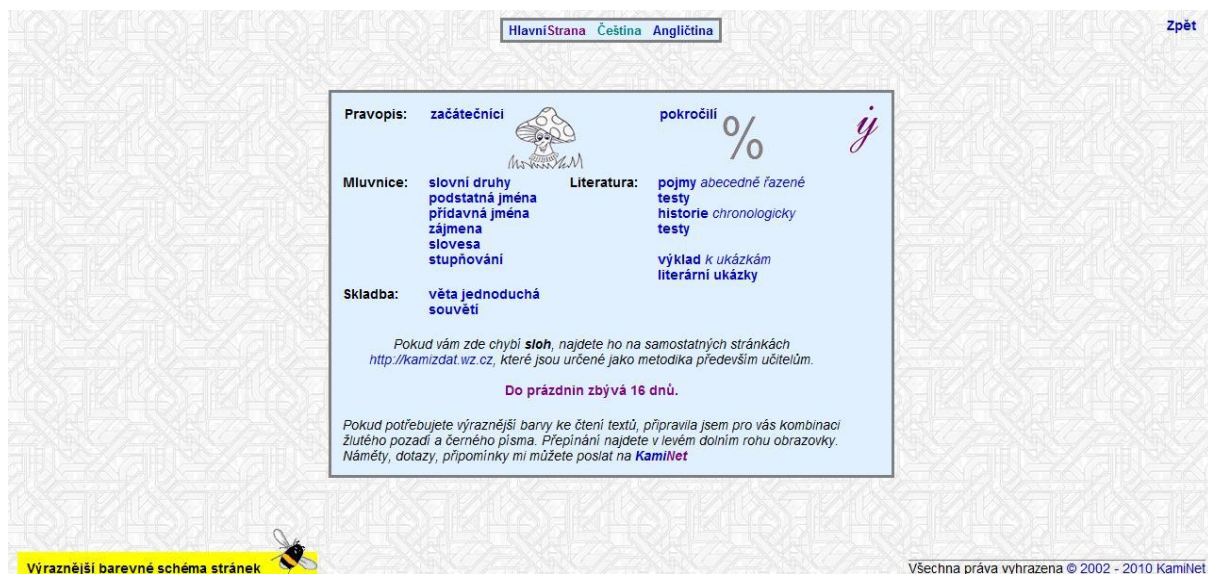
Vymaž, zobraz výsledky, nebo pošli mailem na adresu:

jméno odesílatele: Odešli

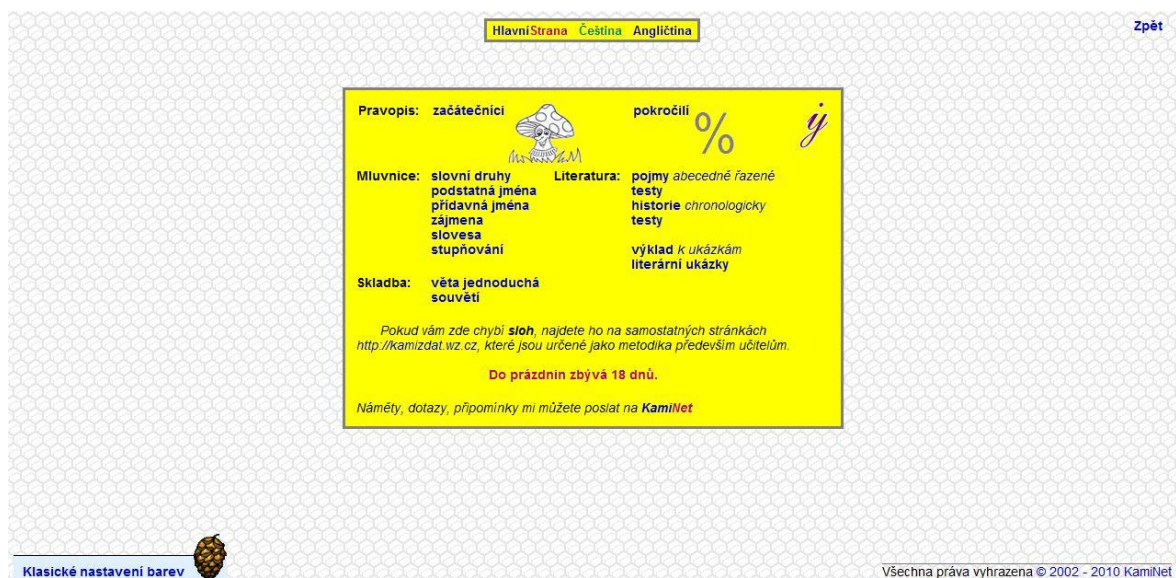
Všechna práva vyhrazena © 2002 - 2010 KamiNet

obr. 4) Stránka testů

Ve stránkách je použito několik barevných kombinací - jiné pro výkladovou část, jiné pro zkoušení. Text je psán tmavou barvou na světlém pozadí, neboť podle práce M. Krobotové (2001) tato kombinace barev nejlépe podporuje viditelnost a čitelnost textu. Stránky lze také přebarvit do černého textu na žlutém pozadí.

obr. 5a) Barevné provedení stránek – klasické

obr. 5b) Barevné provedení stránek - výraznější

Praktické využití

Na stránkách jsou zařazené pomůcky, které žákům pomáhají k pohotovému a snadno přístupnému opakování. Je to například vysvětlení literárních pojmů, výklad k úkolům jednotlivých literárních ukázek.

Zvětšení textu
Zpět

Výklad
Zde najdete pomoc při řešení úkolů u literárních ukázek.

Poezie - básně jsou psány ve verších a ty tvoří sloky. Slova ve verších bývají vázána rytmem a rýmem.
Próza - ostatní literární díla, která nejsou napsána ve verších ani nemají podobu dramatu.
Drama znamená předvádění příběhu prostřednictvím jednání, dialogů a monologů jednatelů postav.
Lyrická díla vyslovují dojmy, myšlenky, city. Jsou většinou veršovaná a užívají obrazného vyjadřování.
Epická díla mohou být napsána ve verších i v próze. Jejich základem je děj. Vypravují o lidech a vztazích tak, jak si je autor představoval.
 Při určování **žánrů** si můžeš vybrat mezi: báje, bajka, epos, kronika, pověst, příběh, cestopis, sonet, legenda, literatura faktu, píseň, pohádka.
Výklad žánrů a dalších pojmů (personifikace, sonet), kterým nerozumíš, hledej v literárních pojmech.

Tematika, kompozice a jazyk tvoří základní strukturu literárního díla.
 Hlavními druhy témat jsou **postavy**, které v díle nebo ukázce vystupují, **prostředí**, ve kterém se ukázka odehrává, a **děj**, pokud se nejedná o lyriku.

Kompozice je způsob uspořádání a spojování jednotlivých tematických prvků se zřetelem k celkovému záměru. V kategorii času se v kompozici uplatňují principy:
chronologický (shodný s „přirozeným“ uspořádáním jevů),
retrospektivní (některé jevy jsou zobrazovány jakoby zpětným pohledem),
 v současnosti je běžná i kompozice, v níž se přítomnost s minulostí **prolíná**.
 Motivy bývají rozkládány na místa, kde mohou nejlépe splnit svou charakterizační funkci.

Jazyk uměleckého díla je dán autorovým uměleckým záměrem. Má funkci sdělnou i uměleckou. Základem jazyka literárních děl je jazyk **spisovný**. Mohou se používat i prostředky nespisovné sloužící především k charakterizaci hrdiny, prostředí, doby...

Jazyková a slohová výstavba literárního díla
 Ve všech literárních dílech se více či méně uplatňují následující složky:
Řeč vypravěče (autorská řeč) - udává základní ladění celého díla, sjednocuje ho. Autorská řeč má podobu monologu ve 3. os. tzv. **Er-forma**, nebo vyprávění v 1. os. tzv. **Ich-forma**.
Řeč postav tvoří vedle řeči autorské druhou složku epického díla. Řeč má podobu dialogu nebo monologu a jazykově se realizuje ve formě řeči přímé, nepřímé.

Přímá řeč
 Přímou řeč píšeme do uvozovek. Na začátku přímé řeči píšeme uvozovky dole („“), na konci přímé řeči je píšeme nahoře (““)

Testy

Čestina - zpět

obr. 6) Výklad literárních pojmů

Žáci se SPU potřebují k zapamatování učiva podstatně více opakování, proto zde najdeme testy, které procvičují pouze jednu dovednost.

Mohlo by se zdát, že testy jsou příliš jednoduché. Podle slov autorky však její zkušenost ukazuje, že i když žákům se SPU zařazeným do specializovaných tříd zadá jako domácí přípravu procvičit například testy věnované slovesům, nedostanou při zkoušení samé jedničky. Znamky se pohybují po celé škále hodnotící stupnice. Navíc se náročnost testů postupně zvyšuje. První ze stejné sady testů obvykle bývá jednoduchý, ale poslední má již náročnost na úrovni znalostí daných osnovami pro základní školu.

Na stránce testu obvykle najdeme deset úkolů, při procvičování mluvnických významů maximálně 21. V tomto rozsahu se i žáci s těžkým stupněm poruchy dokáží soustředit a podávat výkony. Delší testy mají za následek ztrátu motivace k práci, mohou se zdát žákům nad jejich síly. Zřejmě se projevuje i vliv rychlejší unavitelnosti a potřeby střídání práce. Žáci s dyslexií nemusí číst dlouhé texty, žáci s dysgrafií a dysortografií oceňují, že v těchto testech nemusí psát, pouze si vybírají z nabídnutých možností. Na takto dlouhé cvičení se zvládají soustředit všichni.

Při výkladu nového učiva se autorce osvědčilo probrat jeden z testů frontálně a poté všichni žáci zkusí pochopení na dalších podobných testech. Žáky se SPU integrovanými v běžné třídě je možné nechat procvičovat testy, zatímco ostatní žáci ze třídy budou psát zápis z učiva.

Na webových stránkách <http://www.kamilabalharova.wz.cz/plany.htm> nám autorka nabízí některé metodiky práce s KamiNetem. Zde uvedeme jednu z nich. Pro více informací odkazujeme na tento web.

Téma hodiny: Báje jako literární žánr, nácvik rozboru literárního díla

Třída: šestá s jedním integrovaným žákem se SPU

Forma výuky: zvlášť pracuje třída, zvlášť žák se SPU

V čítance pro 6. ročník (Styblík, SPN) je uvedena báje o Orfeovi. Na KamiNetu v literárních ukázkách je její část. Žáku se SPU vysvětlíme postup jeho práce. Nejprve doplňuje délky samohlásek. Tím se poprvé seznamuje s textem, obvykle ho ještě příliš nevnímá, spíše se soustředí na rozluštění toho, co má vybrat z nabízených možností. Potom může udělat i druhý test na doplňování i/y v textu. Po splnění těchto úkolů přejde na "text s úkoly" a může si konečně přečíst text, aniž by ho rušilo doplňování.

Ostatní žáci ve třídě si zatím samostatně čtou text Orfea. Po přečtení celého textu příběh žáci za pomoci učitele převyprávějí, čímž se s celým příběhem seznámí i integrovaný žák. Nyní je již možné přikročit k řešení jednotlivých úkolů.

Integrovaný žák pracuje pomaleji, doplní tedy pouze jeden z doplňovacích testů. Měl by plnit ten, který více odpovídá jeho poruše. Jestliže u něj přetrvávají i na druhém stupni časté chyby v délkách, bude vybírat délky samohlásek. Pokud se jedná o žáka s dysortografií, který má stále problémy s aplikací pravopisných pravidel, bude doplňovat i/y. Pokud se jedná o žáka s rychlým pracovním tempem, bude vyplňovat oba testy a u jednoho z testů lze mít stanoven, jaké procento úspěšnosti bude považováno za splněný úkol. Pokud by byl hotový dříve, než ostatní přečtou Orfea v čítance, může pokračovat do textu s úkoly. Zde si má znovu přečíst text a odpovědět na otázky. První část otázek je zaměřena na vyhledávání informací v textu a jejich zapamatování. Další úkoly jsou poté zaměřené na počáteční nácvik rozboru textu. Ani pro splnění těchto úkolů nemusí mít téměř žádné znalosti, neboť informace může vyhledat v pomocném textu nazvaném výklad. Pokud se dostane až sem, může se snadno zapojit do společného řešení rozboru textu, ať už bude zvolena frontální nebo skupinová výuka. Může být o krok napřed,

⁸⁹ Pro podrobnější informace k práci s webem odkazujeme na Metodiku práce s KamiNetem, kterou autorka zveřejnila na <http://www.kamilabalharova.wz.cz/plany.htm>.

což zvyšuje možnost jeho uplatnění ve skupině, úspěch, a to má vliv na jeho sebevědomí a motivuje ho to k další práci.

Vyhodnocení: K vyhodnocení dochází již při doplňování délek nebo pravopisu i/y. Program zaznamenává procento úspěšnosti, takže žák průběžně vidí, jak se mu práce daří. Učitel pracující frontálním způsobem by měl ohodnotit ty, kteří se aktivně zapojili do plnění úkolů - vypravování obsahu textu, rozbor textu. Pokud žáci pracují ve skupinách, je dobré výsledky všech skupin veřejně přednést a zhodnotit a společně si ukázat, v čem se lišily a v čem se shodovaly. Mnohdy se tím učí navzájem, což autorka webu považuje za efektivnější způsob učení.

Průzkum využívání stránek vyučujícími a žáky

Dovolujeme si v práci uvést také poznatky o návštěvnosti a používání stránek, které autorka získala šetřením.

Hlavním cílem šetření byla analýza vývoje návštěvnosti a využívání KamiNetu z hlediska žáků se SPU. Mezi dílčí cíle patřilo zjištění návštěvnosti v jednotlivých hodinách, dnech, měsících i letech od počátku sledování návštěvnosti v roce 2003. Dále pak zjištění složení uživatelů, využívání jednotlivých částí, kde a kdy se na KamiNetu žáci učí.

Dále byl zájem informace o tom, kdo, kde, co a proč na stránkách využívá. Proto autorka sestavila dotazník, kde zjišťovala složení uživatelů KamiNetu, odkud se o KamiNetu dozvěděli, kterou část používali, jak využívali jednotlivé části, kde stránky používají (doma, ve škole) apod.

Co se týkalo návštěvnosti, podrobné měření probíhalo čtyři roky, a tak autorka získala dostatek údajů ke zpracování.

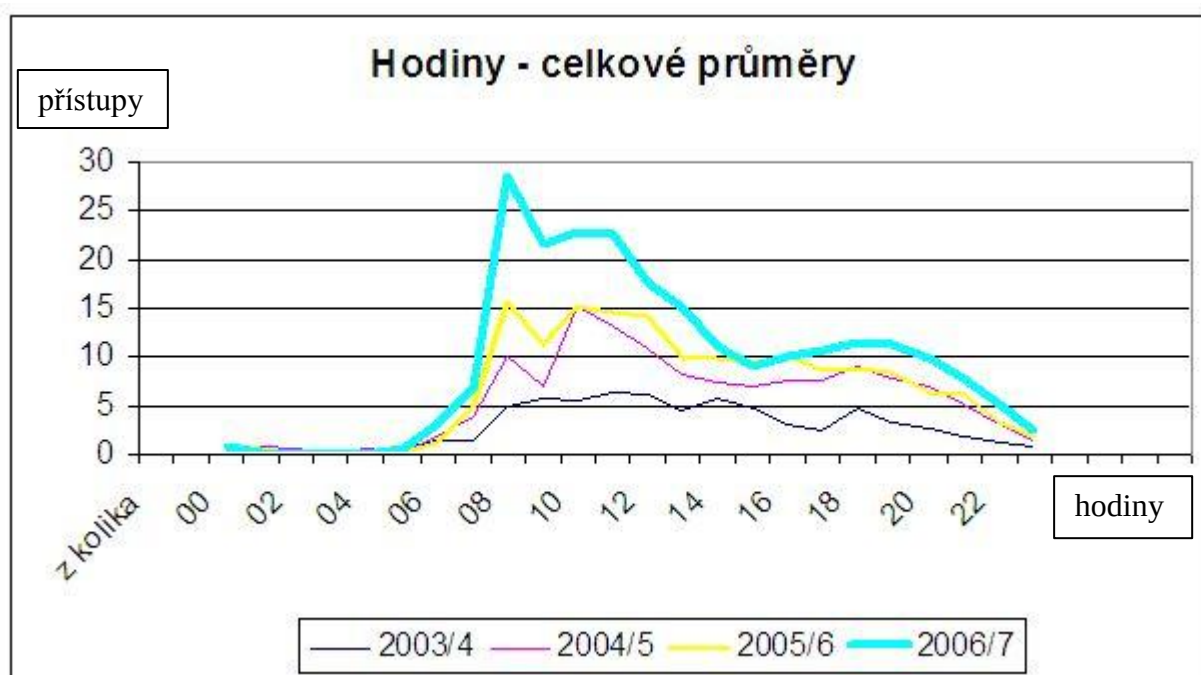
Na internetu vznikají služby, které nabízejí zdarma či za poplatek zapojení do programu sledování návštěvnosti. Jednou z možností, kterou autorka využila, bylo www.pocitadlo.co.cz, které započítá jeden přístup z jedné IP adresy⁹⁰ denně. Bylo umístěno na vstupní straně KamiNetu. Další z možností nabídl server Na vrcholu. Na základě zjištěných informací bylo zjištěno, že návštěvnost na KamiNetu předčila původní očekávání.

⁹⁰ Unikátní číslo identifikující počítač v síti Internet ve tvaru např. 81.31.5.5 či 194.125.189.147.

Měření bylo vždy převáděno na průměr a teprve tyto průměrné hodnoty se objevily v grafech. Na ose x grafu jsou uvedeny hodiny, dny nebo měsíce; na ose y jsou průměrné hodnoty přístupů.

Sledování návštěvnosti v jednotlivých hodinách (graf č. 1) probíhalo vždy jeden celý týden v měsíci. Byl zvolen první ucelený týden daného měsíce.

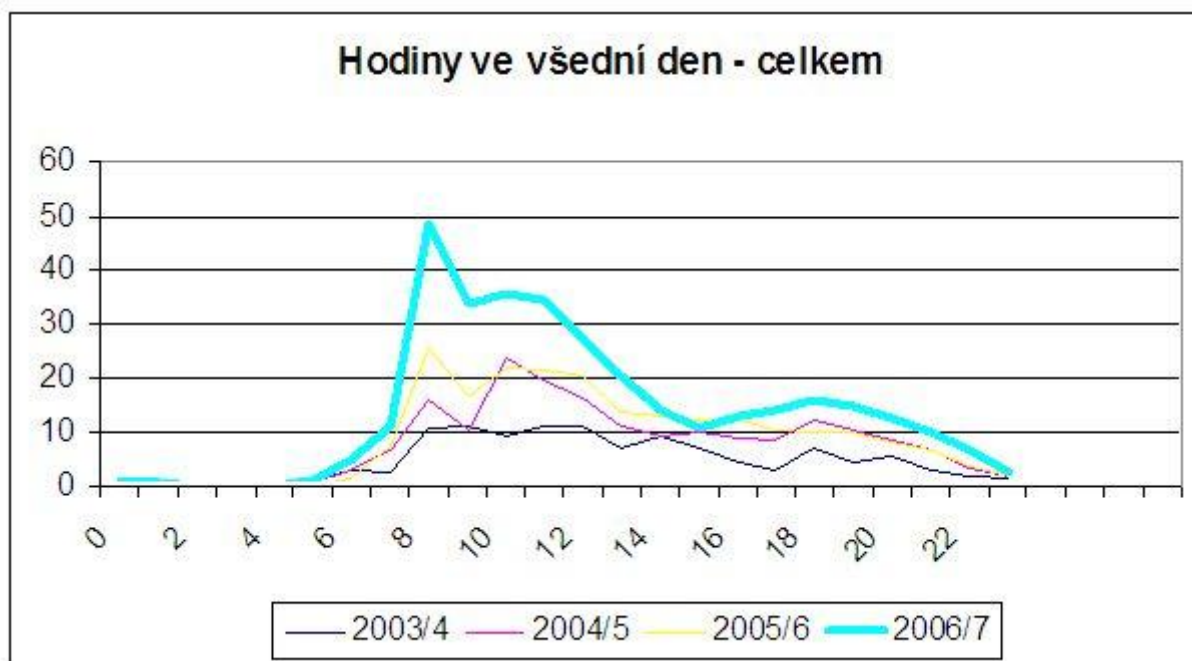
Graf č. 1: Průměrné přístupy po hodinách v jednotlivých letech

Graf č. 1 ukazuje průběh návštěvnosti stránek během dne. Jde o součet přístupů na českou i anglickou vstupní stránku bez rozlišení, o jaký den se jedná - tedy průměrné hodnoty. Na ose x grafu jsou uvedeny hodiny od 0 do 23. Na ose y jsou průměrné hodnoty přístupů. Údaje vynesené v grafu jsou rozlišeny různými barvami podle jednotlivých měřených školních roků (včetně prázdnin), viz legenda pod grafem.

Graf ukazuje, že v roce 2006/7 výrazně stoupl počet přístupů mezi 8. a 12. hodinou oproti minulým rokům a je nejvyšší v 8 hodin ráno. Větší pokles zaznamenává až po 12. hodině. Pokles ustává po 15. hodině, kdy je zaznamenáván pozvolný nárůst do 18. hodiny a na tomto vrcholu se návštěvnost udržuje do 20 hodin. Pak opět klesá.

Graf č. 2: Průměrné přístupy po hodinách v jednotlivých letech - všední den

Zřejmě se tedy učitelé naučili KamiNet používat ve vyučování. Je málo pravděpodobné, že by každý všední den v osm hodin průměrně 50 žáků, kteří jsou nemocní, usedlo ke KamiNetu k učení. Zřejmě i odpolední nárůst přístupů je ovlivněn tím, že čím dále více pedagogů využívá tyto výukové stránky a rovněž je doporučuje pro domácí přípravu svým žákům. Tuto domněnku potvrzují odpovědi žáků v dotazníkovém šetření, že nejčastěji se o KamiNetu dozvěděli od učitele. To, že stránky zaujaly učitele a ti je používali ve výuce, potvrdil počet přístupů v dopoledních hodinách (8-12), který byl výrazně vyšší než odpoledne.

Další šetření ukázalo velký rozdíl v používání KamiNetu ve všedních dnech a v sobotu a neděli. Především v sobotu je patrné jednoznačné minimum. Nedělní mírný nárůst by bylo možno vysvětlit tím, že se na stránkách žáci připravují do školy, plní úkoly, případně někteří pedagogové připravují výuku na další týden.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že tyto internetové výukové stránky používá téměř shodné procento chlapců a dívek. Složení uživatelů stránek z hlediska specifických poruch učení – 29 % z nich udalo, že jsou žáci se SPU. KamiNet tedy skutečně využívají ti, kterým je primárně určen.

Na otázku, kde používají KamiNet, mohli žáci volit pouze jednu z možných odpovědí. Celkově nejvíc žáků používá KamiNet jen ve škole, jisté procento stránky

použije ale i doma. Naprostá většina žáků udala, že se o webu dozvěděli od vyučujícího, povzbudivé ale je i to, že se žáci o KamiNetu dozvěděli i z jiných zdrojů.

Co se týká využitelnosti, menší využitelnost byla upozorována v části odkazy, což bylo pro autorku příjemné, neboť to znamená, že žáci nepoužívají KamiNet pouze jako rozcestník k jiným výukovým stránkám na webu. V části češtiny žáci nejvíce využívají mluvnické testy, dále udali mluvnické taháky a na třetí místo zařadili literární testy.

Na základě všech výsledků šetření dospěla autorka k závěru, že je užitečné vytvářet webové výukové stránky pro žáky se SPU, neboť prokázala, že žáci se SPU je využívají, jsou jim užitečné, lépe na nich pochopí učivo.⁹¹

Závěrem

KamiNet je víceúčelová pomůcka. Lze ho používat při frontální výuce, při skupinové práci i pro samostatnou práci individuálně integrovaných žáků se SPU. V neposlední řadě slouží pro plnění domácích úkolů, procvičování probrané látky a přípravu na vyučování.

Bible21

<http://www.nbk.cz/>

obr. 7) Hlavní stránka

⁹¹ Pro podrobné informace ze šetření odkazujeme opět na již citovaný článek autorky. Viz pozn. 85.

NBK jsou stránky zabývající se novým překladem Bible, nazývaným Nová Bible kralická, Bible, překlad 21. století či jednoduše zkráceně Bible21.

Projekt chce přinést poselství Bible v současné, čtivé češtině. Usiluje o maximální věrnost původním hebrejským, aramejským a řeckým textům, zároveň však chce oslovit dnešní čtenáře.

Pokusíme se shrnout informace o tomto projektu a především popsat web, který se jím zabývá, a jeho možnostmi využití v hodinách českého jazyka a literatury.

Vývoj projektu

Prvotní impuls k překladatelské práci nebyl akademický nebo badatelský. Hlavní překladatel Alexandr Flek působil jako duchovní malé letniční církve a ve své práci se intenzívně potýkal s nedostatečností biblických překladů, které měl k dispozici. V roce 1991 přijal za svůj úkol chopit se překladu nového, resp. revidovat text kralický s přihlédnutím k originálu, jak se plánovalo. Překlad byl během na dlouhou trať, práce na něm trvaly 15 let, a jak se ukazuje, ani po vydání není o práci nouze. Flek potvrzuje odhodlání celoživotně překlad revidovat a zdokonalovat.

Tým také do budoucna počítá s překladem deuterokanonických knih (tzv. apokryfů), které za plnohodnotnou součást Písma svatého přijímá katolická církev (jejich dočasná absence v novém překladu je zřejmě nejhlavnější důvod proč jej Česká biskupská konference zatím odmítá). Překlad 21. století je zatím k dispozici v protestantské verzi, nicméně jakmile bude překlad deuterokanonických knih dokončen, bude vydán i s nimi. To potvrzuje širší ekumenický záběr projektu. Ten sice vzešel z řad protestantských, nicméně má ambici oslovit čtenáře v daleko širším náboženském a kulturním spektru.

Práci na novém překladu celou dobu organizačně zaštiťuje Nadační fond Nové Bible kralické (původní název projektu) vedený Janem Talafantem. Počin má ryze neziskový charakter, za cíl si klade zpřístupnit biblické poselství co nejširšímu počtu čtenářů. To se projevuje např. i na možnosti stáhnout celý překlad zdarma na internetu nebo na velmi sympatické ceně právě vydané bible, která se i přes zdařilé provedení na kvalitním papíře prodává prakticky za výrobní cenu.⁹²

⁹² Srov. ŠRÁMKOVÁ, J. Překladatelé 21. stol. *Reflex* [online]. 14. 4. 2009 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://www.reflex.cz/Clanek35717.html>>.

Nový zákon (původně pod názvem Nová Bible kralická) překládal Alexandr Flek za pomoci Pavla Hoffmana v letech 1994-1998. V roce 2004 bylo dokončeno jeho nové, kompletně revidované vydání. V roce 2006 bylo vydáno 10.000 kompletů s audio nahrávkou Nového zákona na CD. Ty byly rychle vyprodány, nahrávka je také k dispozici zdarma na webových stránkách.

V roce 1998 začal Alexandr Flek pracovat na překladu **Starého zákona**. Na podzim 2001 se k němu připojil Jiří Hedánek. Postup práce se tím urychlil, závěrečné korektury proběhly v roce 2008. V lednu 2009 byl překlad zcela dokončen, připraven k vydání a byl na trh slavnostně uveden v dubnu 2009 veřejným čtením v Betlémské kapli.

Popis stránek

Po přístupu na web Bible21 nás uvítá hlavní stránka, ze které je možno ihned stáhnout plný text Bible a Nový zákon v audio verzi. Dále zde najdeme odkaz na e-shop⁹³, ve kterém je možné objednat vytištěnou verzi, aktuální články a další aktuality, anketu, Slovo na den – úryvek z biblického textu, a další. Levá lišta se Slovem na den, aktualitami, odkazem na e-shop se nemění a zůstává v každé sekci webu, přičemž v právě části se zobrazuje sekce, kterou jsme se rozhodli právě prohlížet.

*obr. 8) Odkaz na audio verzi Nového zákona a plný text Bible21
a rozcestník do jednotlivých sekcí*

Možnost stažení audia a textu ihned z hlavní stránky považujeme za velmi výhodné pro žáky, pro něž by mohlo být obtížné jinak odkaz najít, především pak pro žáky se SPU, kterým by množství obrázků, odkazů apod. ztěžovalo soustředění a odvádělo jejich

⁹³ Internetový obchod.

pozornost od úkolu a mohlo by je mást v jejich práci. Stejně tak je vhodné umístění uvedených odkazů v každé sekci v levé horní části stránky.

obr. 9) Odkaz na audio a text v jednotlivých sekcích

V sekci „Kdo jsme“ se dovídáme o lidech pracujících na tomto projektu, o Nadačním fondu, jeho cílech a posláních, o Klubu Bible21 – o členech, o vstupu do Klubu, který čítá cca 650 aktivních členů, které dílo podporují svými finančními příspěvky.

Sekce „Překlad Bible“: Audio nahrávka NZ⁹⁴ - podmínky, za nichž smíme dílo zdarma užívat a šířit (uvést autora, neužívat ke komerčnímu užití, nezasahovat do díla), odkazy ke stažení audia v různých kvalitách, upoutávku a ukázky z audia NZ; přeložené texty Bible21 – odkaz na kompletní text Bible21 online⁹⁵, Bible ve formátu pdf (lze stáhnout celou Bibli, ale také jen některé části), hybridní text Bible⁹⁶ (ten považujeme za velice vhodnou pomůcku k výuce, neboť se jedná o multimediální projekt, který spojuje elektronický text s jeho zvukovou podobou, což je užitečné zejména pro žáky se slabším zrakem či se SPU), mobilní Bible21 (možnost stáhnutí celého textu či části do mobilního telefonu s podporou Java); video – filmy o NBK⁹⁷ (představení překladu, představení projektu, vyprávění překladatelů, dokumentární film a další); stav práce – informace o průběhu překladatelských prací.

V sekcích „Recenze“ a „Média“ nalezneme zprávy o reakcích na nový překlad od představitelů českých církví i jednotlivců, odkazy na články v časopise Reflex a Lidové noviny, zprávy na stránkách ČRo, ČT24 a mnoha dalších, články k vydání Audia NZ

⁹⁴ Nový zákon.

⁹⁵ Dostupný na <http://online.bible21.cz/>.

⁹⁶ Dostupný na <http://hybridni.bible21.cz/>.

⁹⁷ Nová Bible kralická.

(iDnes.cz, dama.cz, iHned.cz,...), články o stanoviskách jednotlivých církví, průzkum o znalosti, o čtení Bible, ukázky z hudebního CD ke knize Žalmů, bulletiny⁹⁸ NBK, informace o Celonárodním čtení Bible,...

V ostatních sekcích najdeme informace o financích, kontaktech a nákupu tištěné verze Bible21.

Praktické využití

Vzhledem k tomu, že téma o Bibli se v učebních osnovách či plánech běžně vyskytuje, je využití webu o novém překladu Bible ve výuce více než vhodné a přínosné. Téma je možné použít v hodinách mluvnice i literatury, mohou se vzájemně prolínat.

Abychom přiblížili Bibli, jež obsahuje tisíciletý text, současnému čtenáři, můžeme plodně pracovat s tímto novým překladem. Jistě není totiž snadné „prokousat“ se biblickými texty např. Ekumenického překladu ani dospělému čtenáři, natož pak žáku základní školy. Především pak práce s Internetem a těmito webovými stránkami jim (a stejně tak nám) může ulehčit toto „prokousávání“ jedním z nejdůležitějších textů v dějinách, neboť na webu se pohybují prakticky denně a toto prostředí jim není neznámé, ale naopak značně blízké a atraktivní.

Nového vydání se prodalo již přes 70 tisíc výtisků, což již považujeme za knižní bestseller⁹⁹, a to nepočítáme množství stažení díla v elektronické podobě z webových stránek. Nový překlad by mohl snížit rozdíl mezi počtem lidí, kteří Bibli znají, a těmi, kteří ji opravdu čtou. Společnost SANEP provedla internetový průzkum, podle něhož 80 % Čechů Bibli vůbec nečte, přesto ale 80 procent lidí říká, že její texty (příběhy) zná. Lidé znají Bibli hlavně z filmů, rozhlasu a literární tvorby, která některé její části cituje nebo na ně odkazuje.

Společnost Biblion, která vydala nový překlad Bible, vydala také Bibli21 ve větším formátu, jenž nabízí text větším písmem přístupný i těm, komu se špatně čtou tradičně vydávané zhuštěné edice bible. Část nákladu pak doplňují kresby Aleše Lamra, což by také

⁹⁸ Bulletin – přehled zpráv.

⁹⁹ Z anglického *best sell* - nejlepší prodej - označuje knihu, která se stala velmi populární a která jde dobře na odbyt.

mohlo mít za následek snadnějšího nalezení cesty k jejím textům především pro mladší generaci, naše žáky.¹⁰⁰

Bible21 je určena současné generaci českých čtenářů. Podle týmu biblistů a bohemistů usiluje o maximální věrnost původním hebrejským, aramejským a řeckým textům, ale zároveň je napsána současnou češtinou. Protože se jazyk vyvíjí a čeština je dnes jiná než před čtyřmi stoletími (Bible kralická), Bibli je potřeba překládat znovu a znovu.

V Novém zákoně nepřináší nový překlad nějaké šokující změny, posun je vidět hlavně u starozákonních textů, například u překladu žalmů a prorockých knih. Překlad reflektuje jejich původní styl a emotivnost. Žalmy jsou básnivější, hudebnější, prokletí či nadávky, třeba v knize proroka Ezechiele, odrážejí jadrnost a šťavnatost hebrejského originálu.¹⁰¹

Proto jednou z možností, jak téma využít ve výuce, je srovnání textů nového překladu s jeho předchůdci, především pak s textem Ekumenického překladu a Bible kralické. Další možnosti: vyhledávání v textu, četba NZ s poslechem, jazyková analýza, doplňování chybějících částí textu a mnohé další. Konkrétní příklady využití v následující kapitole.

¹⁰⁰ Srov. ČTK. Vydání Bible pro „mladší“ se stalo bestsellerem. In *Online zprávy Hospodářských novin. Kultura* [online]. Aktualizováno 10. 11. 2009 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://kultura.ihned.cz/c1-39023610-vydani-bible-pro-mladsi-se-stalo-bestsellerem>>.
ČT24. Bible – bestseller, který nečteme. In *Česká televize. Kultura* [online]. 10. 11. 2009 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://www.ct24.cz/kultura/72142-bible-bestseller-ktery-necteme/>>.
HÁVOVÁ, N. – RAFAELOVÁ, L. Lidé Bibli nečtou, ale znají její příběhy z filmů. In *Český rozhlas. Témata. Náboženství. Zprávy* [online]. 10.11.2009 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/zprava/659432>>.
Nejprodávanější knihou roku 2009 v ČR je Bible. In *Český rozhlas. Témata. Náboženství. Zprávy* [online]. 11.02.2010 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/zprava/693607>>.
ČTK. SANEP: Většina lidí nikdy nečetla bibli. In *Zpravodajský server ČTK České noviny.cz* [online]. Aktualizace: 10.11.2009 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/sanep-vetsina-lidi-nikdy-necetla-bibli/406925>>.

¹⁰¹ VIZINA, P. Na světě je Bible pro 21. století. Srovnajte překlad s jeho předchůdci. In *Online zprávy Hospodářských novin. Kultura* [online]. Aktualizováno: 9. 4. 2009 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://kultura.ihned.cz/c1-36679890-zbyvaji-jiz-jen-hodiny-nez-eva-kousne-do-jablka-a-jezise-ukrizuji>>.

Metodika práce s NBK

V této části přinášíme náměty na využití webu Bible21 ve vyučování. Možnosti práce můžeme využít podle našeho zájmu, podle časových možností, podle složení skupin žáků a jejich schopností pracovat s Internetem a multimédií a podle dalších hledisek.

1) Seznámení s internetovými stránkami:

a) Žáci vyhledají web

Žáci ve dvojicích či trojicích (podle počtu žáků a počítačů) dostanou za úkol vyhledat na počítači připojeném k Internetu příslušné internetové stránky pomocí internetových vyhledávačů. Od vyučujícího vědí, co mají hledat, znají název, v internetovém prostředí se pohybují „jako doma“, proto by pro ně nemělo být těžké úvodní úkol v krátkém čase splnit.

b) Žáci se seznámí s webem

Můžeme žáky nechat samostatně pracovat, „proklikávat se“ stránkami. Především je však upozorníme na sekce, kde najdeme odkazy ke stažení různých verzí textu – audio NZ, plný text Bible či jeho částí, hybridní text, text do mobilu,..., neboť s textem budeme pracovat v některých hodinách.

2) Práce s webem:

a) Žáci si připraví text Bible21

Buď si všichni žáci přichystají stejnou verzi textu, nebo může každý zvolit podle svého uvážení tu, která mu bude nejlépe vyhovovat, se kterou se jim bude nejlépe pracovat. Proto je na tyto verze nezapomeneme upozornit. Je možné si stáhnout plný text ve formátu pdf, nebo jeho část podle toho, se kterým konkrétním textem chceme právě pracovat, někteří si mohou otevřít online verzi dostupnou na <http://online.bible21.cz/>, těm, pro něž je čtení problematické, především žákům se SPU doporučíme hybridní text NZ dostupný na <http://hybridni.bible21.cz/> (text + mluvené slovo).

b) Práce s textem

Se žáky je vhodné pracovat především s obecně známými příběhy, o kterých již mohli slyšet, aniž by je četli v Bibli. Pro příklad uvádíme především Stvoření světa, 10 egyptských ran, O potopě světa, Mojžíš, Desatero přikázání, David a Goliáš, z NZ Ježíš kráčející po moři, Ježíšovo ukřížování a mnohé jiné příběhy, které žáci znají především jako filmová zpracování (novější Umučení Krista od Mela Gibsona, naše kreslené

zpracování Stvoření světa, film Noemova archa a další). Nejdříve je tedy dobré se jich dotázat, které z příběhů znají, o kterých již četli, o kterých slyšeli, které viděli, a s těmito pak pracovat. Můžeme také svěřence upozornit na přítomnost Bible21 na Facebooku, který používá stále více dětí, tedy našich žáků. Upozorníme je také na přítomnost nového překladu na mezinárodním biblickém serveru Bibleserver.com. Všechny tyto skutečnosti je mohou k textu Bible přiblížit. Zvláště pak jazyková stránka nového překladu jim může pomoci najít cestu k jeho textu.

Příklad: Úkol – Vyhledejte text Desatera z druhé Mojžíšovy knihy, 20. kapitoly (Ex 20) a porovnejte mezi sebou jednotlivé překlady, najděte rozdíly. Totéž udělejte např. s textem příběhu o Davidovi a Goliáši a dále s textem o Ježíši a cizoložnici aj.¹⁰²

20 Deset přikázáníBIBLE21

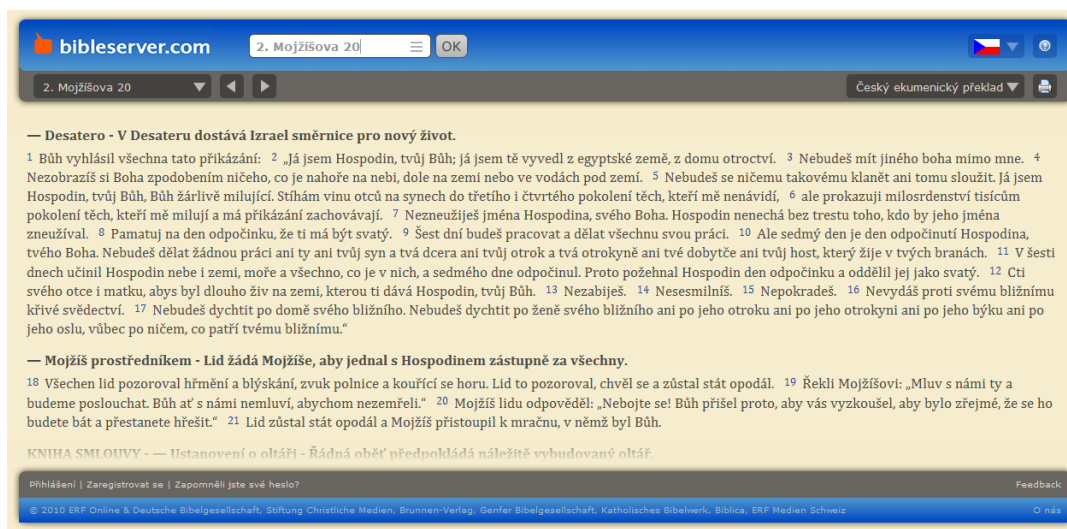
¹Bůh promluvil všechna tato slova:

²„Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, který tě vyvedl z Egypta, z domu otroctví.
³Neměj žádné bohy kromě mne.
⁴Nevytvářej si modly v podobě čehokoli nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. ⁵Neklaň se jim a nesluž jim, neboť já Hospodin, tvůj Bůh, jsem Bůh žárlivě milující. Trestám nepravost otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kdo mě nenávidí, ⁶a prokazují milosrdenství tisícům pokolení těch, kdo mě milují a zachovávají má přikázání.
⁷Neužívej jméno Hospodina, svého Boha, nadarmo, neboť toho, kdo by užil jeho jména nadarmo, Hospodin neponechá bez trestu.
⁸Pamatuj na sobotní den, aby ti byl svatý. ⁹Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci, ¹⁰ale sedmý den je dnem odpočinku, zasvěceným Hospodinu, tvému Bohu. Nebudeš dělat žádnou práci – ty, tvůj syn ani tvá dcera, tvůj otrok ani tvá děvečka, tvé dobytče ani přistěhovalec ve tvých branách. ¹¹V šesti dnech totiž Hospodin učinil nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, ale sedmého dne odpočinul. Proto Hospodin požehnal sobotní den a posvětil jej.
¹²Cti svého otce i matku, ať jsi dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.
¹³Nezabíjej.
¹⁴Necizolož.
¹⁵Nekraď.
¹⁶Nežij o svém bližním.
¹⁷Nezáviď svému bližnímu jeho dům. Nezáviď svému bližnímu jeho manželku, jeho otroka, jeho děvečku, jeho býka ani osla – nezáviď svému bližnímu vůbec nic.“

¹⁸Když všechen lid viděl a slyšel to hřmění a blýskání, trubení rohu a dýmající horu, třásl se strachy. Přesunuli se opodál ¹⁹a řekli Mojžíšovi: „Mluv s námi ty a budeme poslouchat, ale ať s námi nemluví Bůh, ať nezemřeme!“
²⁰Mojžíš lidu odpověděl: „Nebojte se. Bůh přišel proto, aby vás vyzkoušel a abyste ho měli v úctě, abyste nehřešili.“
²¹Lid tedy zůstal stát opodál, zatímco Mojžíš přistoupil k mračnu, v němž byl Bůh.

obr. 10) Exodus 20, 1-21 – Bible21

¹⁰² Žáci s sebou nepotřebují vytištěný Ekumenický překlad Bible, neboť i ten je dostupný na Internetu, např. na www.bibleserver.com, www.biblenet.cz. Na Bibleserver.com je dostupný ekumenický překlad a Bible21. Bibli kralickou najdeme online na http://www.fit.vutbr.cz/~michal/kr/kkwww/kk_show.php.

obr. 11) Exodus 20, 1-21 – Ekumenický překlad

KR: Bible Kralická 1. vydání/SZ 1613
 [KR] [ROH] [WEY] [NBK]
Kniha Exodus, kapitola 20
 [Exodus 19] [Obsah] [Kapitoly] [Exodus 21]

Desatero Boží přikázání. 18. Strach na lidu. 24. Rozkaz o vzdělání oltáře.

1 I mluvil Bůh všechna slova tato, řka:
 2 Já jsem Hospodin Bůh tvůj, kterýž jsem tě vyvedl z země Egyptské, z domu služby.
 3 Nebudeš mít bohů jiných přede mnou.
 4 Neučiníš sobě rytiny, ani jakého podobství těch věcí, kteréž jsou na nebi svrchu, ani těch, kteréž na zemi dole, ani těch, kteréž u vodách pod zemí.
 5 Nebudeš se jim klanět, ani jich ctít. Nebo já jsem Hospodin Bůh tvůj, Bůh silný, horlivý, navštěvující nepravost otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kteříž nenávidí mne,
 6 A činící milosrdenství nad tisíci těmi, kteříž mne milují, a ostříhají přikázání mých.
 7 Nevezmeš jména Hospodina Boha svého nadarmo; neboť nenechá bez pomsty Hospodin toho, kdož by bral jméno jeho nadarmo.
 8 Pomni na den sobotní, abys jej světil.
 9 Šest dní pracovati budeš, a děláš veliké dílo své;
 10 Ale dne sedmého odpočinutí jest Hospodina Boha tvého. Nebudeš dělati žádného díla, ty i syn tvůj i dcera tvá, služebník tvůj i děvka tvá, hovado tvé i přichozí, kterýž jest v branách tvých.
 11 Nebo v šesti dnech učinil Hospodin nebe a zemi, moře a všechno, což v nich jest, a odpočinul dne sedmého; protož požehnal Hospodin dne sobotního, a posvětil ho.
 12 Cti otce svého i matku svou, ať se prodlejí dnové tvoji na zemi, kterouž Hospodin Bůh tvůj dá tobě.
 13 Nezabiješ.
 14 Nesesmílíš.
 15 Nepokradeš.
 16 Nepromluvíš proti bližnímu svému křivého svědectví.
 17 Nepožádáš domu bližního svého, aniž požádáš manželky bližního svého, ani služebníka jeho, ani dívky jeho, ani vola jeho, ani osla jeho, ani cožkoli jest bližního tvého.
 18 Veškeren pak lid viděl hřmání to a blýskání, a zvuk trouby, a horu kouřící se. To když viděl lid, pohnuli se a stáli zdaleka.
 19 A řekl Mojžíšovi: Mluv ty s námi, a poslouchati budeme; a nechť nemluví s námi Bůh, abychom nezemřeli.
 20 Odpověděl Mojžíš lidu: Nebojte se; nebo pro zkušeni vás sám Bůh přišel, aby bázeň jeho byla mezi vámi, abyste nehřešili.
 21 Tedy stál lid zdaleka; Mojžíš pak přistoupil k mrákoře, kdež byl Bůh.
 22 I řekl Hospodin Mojžíšovi: Tak povíš synům Izraelským: Vy jste sami viděli, že se nebe mluvil jsem s vámi.
 23 Protož nevyzdvihujte ničehož ku počtě se mnou; bohů stříbrných a bohů zlatých neučinite sobě.
 24 Oltář z země uděláš mi a obětovati budeš na něm zápaly své, a pokojné oběti své, ovce své a voly své. Na kterémkoli místě rozkáži slavit památku jména svého, přijdu k tobě a požehnám tobě.
 25 Jestliže mi pak vzděláš oltář kamenný, nedělej ho z kamene tesaného; nebo jestliže pozdvihneš železa na něj, poškvříš ho.
 26 Aniž po stupních vstupovati budeš k oltáři mému, aby hanba tvá u něho odkryta nebyla.

[Exodus 19] [Obsah] [Exodus 21]
 [1] [2] [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10] [11] [12] [13] [14] [15] [16] [17] [18] [19] [20] [21] [22] [23] [24] [25] [26] [27] [28] [29] [30] [31] [32] [33] [34] [35] [36] [37] [38] [39] [40]

obr. 12) Exodus 20, 1-26 – Bible kralická

Úkol – Přečtete si text Podobenství o marnotratném (ztraceném) synu z Lukášova evangelia, 15. kapitoly, 11. až 32. verš. (Po přečtení rozdáme doplňovačku.) Některá slova z příběhu se nám poztrácela, proto je podle audio ukázky doplňte. (Audio ukázku buď stáhneme do pc a pustíme příslušnou část nebo lépe pustíme online na stránkách hybridního textu.) Díky zvukové ukázce by neměli mít problém chybějící

slova doplnit ani žáci se SPU, kterým čtení dělá problémy, eventuálně pro ně připravíme text kratší.

LUKÁŠ 15

1346

ji najde, svolá přítelkyně a sousedky: „Radujte se se mnou, neboť jsem našla svou ztracenou minci!“¹⁰ Říkám vám, že právě tak je radost před Božími anděly nad jedním hříšníkem, který činí pokání.“

O ztraceném synu

¹¹Ježíš pokračoval: „Jeden člověk měl dva syny. ¹²Ten mladší řekl otci: „Otče, dej mi díl majetku, který mi náleží.“ A tak jím rozdělil své jmění.

¹³Za pár dní mladší syn všechno prodal a odešel do daleké země, kde svůj majetek promrhal rozmařilým životem. ¹⁴Když všechno utratil, nastal v té zemi veliký hlad a on začal trpět nouzí. ¹⁵Později se uchýlil u jednoho občana té země a ten ho poslal na pole pást prasata. ¹⁶Toužil se najíst aspoň lusků, které žrala ta prasata, ale nedostával ani to.

¹⁷Nakonec přišel k sobě. Řekl si: „Kolik nádeníků má u mého otce jídla nazbyt, a já tu umírám hladu!“¹⁸ Vstanu, půjdu k otci a řeknu mu: „Otče, zhřešil jsem proti nebi i proti tobě!“¹⁹ Už si nezasloužím být považován za tvého syna. Udělej mě jedním ze svých nádeníků.“²⁰ A tak vstal a vydal se ke svému otci.

Otec ho spatřil už z velké dálky. Pohnut soucitem přiběhl, padl mu kolem krku a zasypal ho polibky.

²¹„Otče,“ řekl syn, „zhřešil jsem proti nebi i proti tobě. Už si nezasloužím být považován za tvého syna.“

²²Otec však nařídil svým služebníkům: „Přineste nejlepší šaty a oblečte ho. Navlékněte mu prsten a obujte ho.“²³ Přiveďte vykrmené tele a porazte je. Jezme a oslavujeme, ²⁴neboť tento můj syn byl mrtev a ožil, byl ztracen a je nalezen!“ A tak začali oslavovat.

²⁵Starší syn byl zatím na poli. Když se blížil domů, uslyšel hudbu a tanec. ²⁶Zavolał si jednoho ze služebníků a ptal se, co to má být. ²⁷Ten mu řekl: „Přišel tvůj bratr. Tvůj otec porazil tučné tele, že ho má zpátky živého a zdravého.“

²⁸Ale on se rozhněval a ani nechtěl jít dovnitř. Když za ním vyšel jeho otec a prosil ho, ²⁹odpověděl mu: „Podívej se, kolik let ti sloužím! Nikdy jsem nezanedbal jediný tvůj příkaz, ale tys mi nikdy nedal ani kůzle, abych se poveseil s přáteli.“³⁰ Když ale přišel tenhle tvůj syn, který prožral tvůj majetek s děvkami, porazil jsi pro něj vykrmené tele!“

³¹„Synku,“ řekl otec, „ty jsi stále se mnou a všechno, co mám, je tvé.“³² Ale oslavovat a radovat se bylo namístě, neboť tento tvůj bratr byl mrtev a ožil, byl ztracen a je nalezen.“

obr. 13) Lukáš 15, 11-32 – ukázka textu elektronické verze Bible21

LUKÁŠ 15

1346

ji najde, svolá přítelkyně a sousedky: „Radujte se se mnou, neboť jsem našla svou ztracenou minci!“¹⁰ Říkám vám, že právě tak je radost před Božími anděly nad jedním hříšníkem, který činí pokání.“

O ztraceném synu

¹¹Ježíš pokračoval: „Jeden člověk měl syny. ¹²Ten řekl otci: „Otče, dej mi díl , který mi náleží.“ A tak jím rozdělil své jmění.

¹³Za pár dní mladší syn všechno a odešel do daleké země, kde svůj majetek promrhal životem. ¹⁴Když všechno utratil, nastal v té zemi veliký a on začal trpět. ¹⁵Později se uchýlil u jednoho té země a ten ho poslal na pole pást. ¹⁶Toužil se najíst aspoň které žrala ta prasata, ale nedostával ani to.

¹⁷Nakonec přišel k sobě. Řekl si: „Kolik má u mého otce jídla nazbyt, a já tu umírám hladu!“¹⁸ Vstanu, půjdu a řeknu mu: „Otče, jsem proti nebi i proti tobě!“¹⁹ Už si nezasloužím být považován za tvého. Udělej mě jedním ze svých. ²⁰A tak vstal a vydal se ke svému otci.

Otec ho už z velké dálky. Pohnut soucitem přiběhl, mu kolem krku a zasypal ho.

²¹„Otče,“ řekl syn, „zhřešil jsem proti nebi i proti tobě. Už si nezasloužím být považován za tvého syna.“

²²však nařídil svým služebníkům: „Přineste nejlepší a oblečte ho. Navlékněte mu a obujte ho.“²³ Přiveďte vykrmené a porazte je. Jezme a oslavujeme, ²⁴neboť tento můj syn byl mrtev a ožil, byl ztracen a je nalezen!“ A tak začali.

²⁵syn byl zatím na poli. Když se blížil domů, uslyšel hudbu a tanec. ²⁶Zavolał si jednoho ze služebníků a ptal se, co to má být. ²⁷Ten mu řekl: „Přišel tvůj bratr. Tvůj otec porazil tele, že ho má zpátky živého a zdravého.“

²⁸Ale on se a ani nechtěl jít dovnitř. Když za ním vyšel jeho otec a prosil ho, ²⁹odpověděl mu: „Podívej se, kolik let ti sloužím! Nikdy jsem nezanedbal jediný tvůj, ale tys mi nikdy nedal ani abych se s přáteli.“³⁰ Když ale přišel tenhle tvůj syn, který tvůj majetek s , porazil jsi pro něj vykrmené tele!“

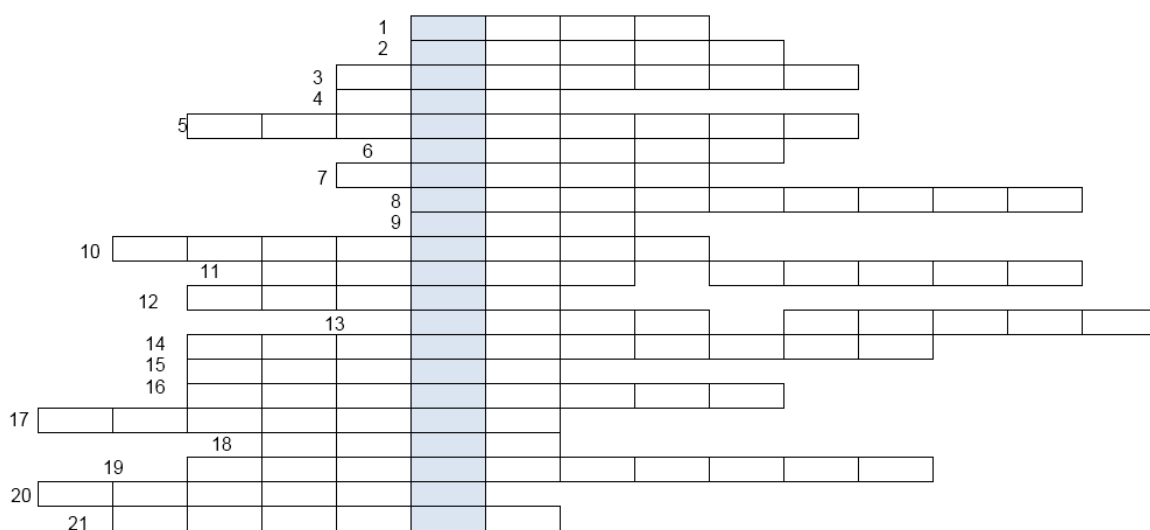
³¹„Synku,“ řekl otec, „ty jsi stále se mnou a všechno, co mám, je tvé.“³² Ale oslavovat a radovat se bylo namístě, neboť tento tvůj bratr byl mrtev a ožil, byl ztracen a je nalezen.“

obr. 14) Lk 15, 11-32 – doplňovačka

Možnost další práce s textem: např. najít vhodná synonyma ke slovům, která žáci doplňovali, výklad pojmů, se kterými si žáci neví rady, kterým nerozumí, apod.

Můžeme se také pokusit vytvořit např. osmisměrku, ve které žáci budou vyhledávat názvy biblických knih, křížovku apod., abychom jim přiblížili obsah biblického díla i hravější formou.

Úkol – Vyluštěte křížovku. Pokud si nevíte rady, k správnému doplnění vám dopomohou webové stránky Bible21. V závorkách máte uvedenou nápovědu, kde správnou odpověď najdete.

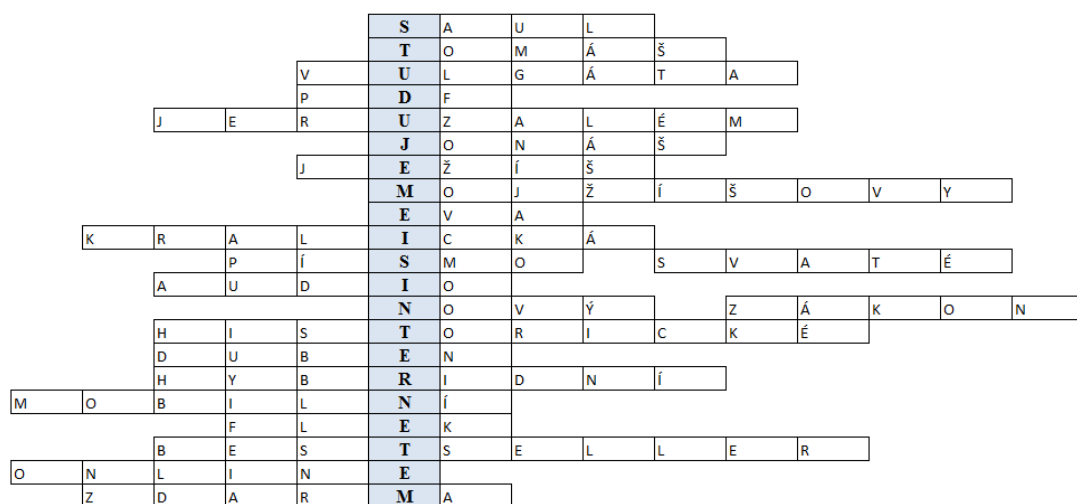

obr. 15) Křížovka

Legenda ke křížovce:

1. První izraelský král (vyhledej např. v online textu Bible 1 Sam 9, 2)
2. Nevěřící ... (vyhledej v Bibi Jan 20, 24)
3. Latinský překlad Bible (nápověda v tištěné verzi ekumenického překladu Bible, úvod)
4. V jakém formátu lze Bibli stáhnout na nbk.cz?
5. Které město je místem Ježíšovy smrti? (hledej v Jan 12, 12)
6. Kdo byl tři dny v břiše ryby?
7. O kom vypráví Nový zákon?
8. Prvních pět knih Bible
9. První žena
10. Nová Bible ...

11. Jak jinak nazýváme Bibli?
12. Zvuková nahrávka
13. Druhá část Bible
14. Jedny ze starozákonních knih, které lze stáhnout na webu zvlášť.
15. Měsíc vydání Bible21 (náповěda v sekci „Stav práce“)
16. Jedna z možných verzí Bible21 (text + mluvené slovo, náповědu hledej v sekci „Texty“)
17. Jedna z možných verzí Bible21
18. Hlavní překladatel Bible21 („Kdo jsme“, „Tým Bible21“)
19. Slovo, které označuje popularitu knihy („Média“, „Napsali o nás“)
20. Jedna z verzí Bible21
21. Za jaký obnos si můžeme text Bible stáhnout?

obr. 16) Křížovka - řešení

Závěrem

Možnosti využití je mnoho. Bible je „hutné“ dílo, které nám nabízí spoustu námětů k práci se žáky. Dnešní svět je světem informačních teologií, proto je potěšující, že i biblický text se snaží najít své místo a začlenit se do tohoto „ICT oceánu“. Počet prodaných výtisků a zájem o tento počín je jistě správným ukazatelem stálé popularity tisíciletých biblických textů i v současném světě, které mohou oslovit i dnešního čtenáře. Ukazuje se, že text má skutečně potenciál oslovit i mladší a méně zkušené čtenáře, než tomu bylo s překlady předchozími, což byl i původní záměr jeho vzniku.

I naším úkolem je pomoci žákům v hledání správné cesty nejen k těmto textům, ale celkově ke čtení literatury.

Společnost Agathy Christie

<http://www.agatha.cz/>

obr. 17) Hlavní strana webu

Agatha.cz jsou jedny z mnoha internetových stránek, které se věnují životu, dílu, odkazu jednoho konkrétního spisovatele, zde právě dámy a královny detektivek, jak bývá zcela přesně nazývána, Agathy Christie. Její dílo žije dál i po její smrti. Od roku 1920 se prodala více než miliarda výtisků jejích knih, které byly přeloženy do více jazyků než Shakespeare. Jen Bible Agathu Christie překonává v počtu jazyků, ve kterých je dostupná. Past na myši se v londýnském West Endu hraje nepřetržitě od svého uvedení v roce 1952 a stala se tak nejdéle hranou divadelní hrou v historii. Na stálou nekončící popularitu autorky nás upozorňují plné regály jejích knih v knihkupectvích a stále nová vydání titulů v češtině, na která vždy netrpělivě čekají čeští čtenáři všech věkových skupin.

Jako jednu z mnoha stránek, zabývajících se jedním autorem, si zde dovolíme uvést analýzu webové stránky právě o této famózní pisatelce, neboť autorka této práce je jejím velkým fanouškem.

Popis stránek

Po přístupu na web nás uvítá autorčino autentické foto, její podpis a fotky z jejího života či z filmových zpracování jejích děl.

Na stránkách najdeme všechny podstatné informace o životě a díle Agathy Christie: základní životopisné údaje včetně jedné z verzí vysvětlujících záhadné zmizení Agathy Christie v roce 1926, kompletní přehled díla s popisem jednotlivých titulů, charakteristiky nejznámějších postav z díla Agathy Christie spolu s přehledem titulů, ve kterých se objevují, přehledné a kompletní seznamy knih, povídek, divadelních her a filmových adaptací díla Agathy Christie, zajímavosti vztahující se k životu a dílu autorky.

V sekci „Novinky“ najdeme zpracované opravdu aktuální zprávy, současnou aktualitou je např. zpráva o udělení Ceny Společnosti Agathy Christie za nejlepší detektivní povídku roku z 5. června 2010, zpráva o prvním vydání titulu Místo určené neznámé v češtině z 3. června 2010 a mnohé další. Novinky nás informují především o nově vydaných dílech či reedicích, o zařazení některé filmové adaptace do programu v českých televizích, o zprávách Společnosti Agathy Christie, aj.

Sekce „Agatha Christie“ představuje hlavní a téměř bezednou studnu informací. V podsekcích „Život“, „Dílo“, „Postavy“, „Zajímavosti“, které obsahují další podsekcce, najdeme vše potřebné, co nás kolem této dámy zajímá. Z hlediska našeho tématu tuto sekci především shledáváme vhodnou ke školnímu využití.

„Společnost“ v sobě zahrnuje informace o principu Společnosti, členství, stanovech a kontakty na hlavní členy. Členové se dozvídají informace ze života a díla Agathy Christie i zajímavosti o všem souvisejícím, jsou upozorňováni na publikování díla Agathy Christie v jakékoli podobě (knihy, rozhlas, televize), mohou využít burzu k získání obtížně dostupných titulů Královny detektivek, svěřit se se svými názory, postřehy, náměty apod. Tím se zároveň naplňuje i druhý hlavní cíl Společnosti. Původně se všechny tyto informace dostávaly ke členům formou tištěného čtvrtletníku (vyšlo 12 čísel). Nejdůležitější články ze zmíněných 12 čísel čtvrtletníku jsou nyní veřejně přístupné na stránce věnované Královně detektivek. Další materiály se již objevují pouze na Internetu. Těch, kteří přístup k Internetu nemají, se ujímají tzv. patroni a texty jim zasílají v tištěné podobě.

„Cena SAC¹⁰³“ nás seznamuje s udělením ceny za povídku, která se nejvíce přiblíží duchu díla Agathy Christie. Šanci mají povídky se zajímavou a překvapivou zápletkou z běžného života. Toto může být zajímavé především pro naše žáky – autory, jejichž koníčkem je psaní vlastní amatérské tvorby, může být pro ně inspirací k stálému rozmnožování jejich talentu, zvláště pak sympatizantům detektivního žánru.

¹⁰³ Společnost Agathy Christie.

„Z médií“ nás seznamuje se zajímavými články vztahujících se k Agatě Christie na Internetu.

Praktické použití

Za cíl naší práce s novými technologiemi si klademe nasměrovat naše svěřence na cestu ke čtení, ke knize, jak jsme již zmínili výše, v čemž nám může být každý vhodně vybraný internetový zdroj nápomocen.

Agathu.cz můžeme použít nejen pro naši osobní potřebu, kdy hledáme spolehlivé informace o královně detektivek, ale jak už bylo řečeno např. k inspiraci pro naše žáky a jejich autorskému psaní. Protože mnohá díla spisovatelky našla své uplatnění v divadle, filmu a televizi, oblíbenou činností by mohla být vzájemná analýza a porovnání literární předlohy a televizní (filmové) adaptace. V současné době pro tuto činnost máme vhodné podmínky, neboť mnohé české či slovenské televizní stanice stále uvádějí cykly detektivních příběhů naší autorky¹⁰⁴, mnohá díla vycházejí v cenově dostupné relaci na DVD¹⁰⁵, server youtube.com nabízí jejich video ukázky (většinou však v angličtině) a knižní vydání jsou nám stále dostupná ať už v knihovnách či knihkupectvích. Výborným počinem je také stále více audio verzí – audio knih, které lze objednat na Internetu na CD¹⁰⁶. Pro potřeby výuky nám většinou postačí ukázky z těchto audio knih, některé jsou na Internetu dostupné. Od filmové adaptace Agatiných děl je už pak jen krok k adaptacím od dalších zahraničních i českých autorů. Věříme, že právě toto téma bývá pro žáky atraktivní, zábavné, ale i poučné a v mnohých případech přivádí k četbě, což si trváme tvrdit z vlastní zkušenosti.

Metodika práce s Agatha.cz

Pracovat s Internetem většina žáků, ne-li všichni, umí často i lépe než jejich vyučující, proto se podrobným výčtem kroků nebudeme zabývat (vyhledávání a práci s webem jsme nastínili v předchozí analýze).

¹⁰⁴ Pro příklad uvádíme cyklus Agatha Christie: Poirot, který každou neděli uvádí slovenská stanice STV1. V hlavní roli Hercula Poirota se představil David Suchet.

¹⁰⁵ Např. Cyklus Slečna Marplová (v hlavní roli Geraldine McEwan) – Mrtvola v knihovně, Zapomenutá vražda, Vlák z Paddingtonu, aj. Dále Vražda v Orient expresu, Smrt na Nilu a mnohá další.

¹⁰⁶ Např. Vražda v Orient expresu, Deset malých černoušků, Není kouře bez ohýnku, Vraždy podle abecedy, Vražda Rogera Ackroyda. Audio knihy můžeme pořídit na různých webech – audioknihy.eu, kosmas.cz, vltava.cz a dalších.

Je důležité, aby učitel věděl, co chce po žácích, jaký je smysl činnosti, jaký je cíl, který chce danou aktivitou naplnit. K počítači bychom neměli zasednout, pokud neznáme cíl našeho počínání. Naším cílem je především žáky motivovat k četbě.

Příklad: Úkol – Pomocí webu Agatha.cz vyhledejte alespoň 10 knih, které se dočkaly filmového (televizního) zpracování (všechny informace zde žáci najdou).

Úkol - V jednom z filmů se objevilo hvězdné obsazení (Sean Connery, Jacqueline Bisset, Michael York,...). Víte, o který film se jedná?

Úkol – Zatím poslední série s hlavním hrdinou detektivem Herculem Poirotem obsahuje téměř všechny knižně vydané povídky Agathy Christie, ve kterých se Poirot objevuje. Víte, který herec jej ztvárnil? Vyhledejte foto tohoto filmového Hercula. Dokážete pomocí Internetu vyhledat, které povídky to jsou? Zkuste vyhledat video ukázky na serveru youtube.com.

Film a TV

Již v roce 1928 byl natočen první, tehdy ještě němý, film podle předlohy Agathy Christie. Jednalo se o německé zpracování dobrodružství Tommyho a Pentičky *Tajemný odpůrce* (německý název zněl *Die Abenteuer G.m.b.H.*). Následovala dlouhá řada dalších a filmů zřejmě ještě ani dnes nečeká své poslední slovo. Kvalita filmů však většinou nedosáhla kvality předloh. Čestnými výjimkami jsou především filmy *Deset malých černoušků* (1945 a 1987), *Svědék obžaloby* (1957) a *Vraždy v Orient-expressu* (1974). Důvodů neúspěchu je hned několik. Někdy je prostě obtížné převést zápletku na filmové plátno. Často si však za nezdar mohli samotní producenti a režiséři, kteří se nespokojili s předlohou a měnili dobu i místo děje, někdy dokonce i detektivy, přidávali další postavy, sex, násilí a fraškovitý humor. Specifickou atmosféru příběhů Agathy Christie se podařilo ve filmech navodit jen málokdy. V poslední době se zabývalo na lepší časy, především zásluhou skvělého seriálu britské televizní společnosti LWT Agathy Christie's seriálu (v české verzi Hercule Poirot) s Davidem Suchetem v titulní roli a obdobné série BBC s Joan Hickson v roli Jane Marpleové. Nyní se zaměříme na filmové představitelé těchto dvou postav.

HERCULE POIROT

Pět herců a pět hereček se zatím pokusilo vžít se do role nejznámějších postav z díla Agathy Christie. Prvním filmovým Poirotem byl **Austin Trevor**. Objevil se v prvním zvukovém filmu natočeném podle předlohy Agathy Christie - *Alibi* (1931); tou předlohou byla *Vražda Rogera Ackroyda*. Poirotovi se však vůbec nepodobal - byl mladý, hezký a hladce oholený! I přesto si belgického detektiva zahrál ještě v dalších dvou filmech. Pak se Hercule Poirot na plátně objevil až po 32 letech, kdy se jeho ztvárnění ujal **Tony Randall**. Bylo to jeho jediné vystoupení v této roli a nutno podotknout, že nepříliš úspěšné (*The Alphabet Murders*, 1966). Rovněž pouze jednou, zato s podstatně lepším výsledkem se představitel **Albert Finney** ve hvězdném obsazení velkého filmu *Vražda v Orient-expressu*. Za svou roli dokonce získal Britskou filmovou cenu a nominaci na Oscara, ačkoliv samotná Agatha vůči němu měla jednu výhradu: "Napsala jsem, že má [Poirot] nejhezčí knír v Anglii - a v tomto filmu tomu tak není. Myslím, že je to škoda."

Smrt na Nilu (1978) odstartovala epochu **Petera Ustinova**. Hned toto první vystoupení bylo celkem zdařilé (i když statný, rázný a proslulý Ustinov zřejmě není Poirotem podle našich představ) a známému herci se tato role zalíbila, proto se s ním můžeme setkat v rozmezí 10 let v dalších 5 filmech podle románů Agathy Christie. Pak už však přichází na scénu **David Suchet**. Podle názoru mnoha ten pravý Poirot a ta pravá atmosféra v jednotlivých epizodách seriálu *Hercule Poirot* (1989-1993). Tato série je významná i proto, že obsahuje téměř všechny knižně

Novinky

5.6.2010
Cena Společnosti Agathy Christie 2010 | [Více](#)

3.6.2010
Místo určení neznámé | [Více](#)

30.5.2010
Svědék obžaloby v bilingvním vydání | [Více](#)

22.5.2010
Záhada zmizení lorda Listerdalea - 2. vydání | [Více](#)

14.4.2010
Hodiny - druhé vydání | [Více](#)

Vstup pro členy

[Vstoupit](#)

Anketa

Adaptace kterého románu z francouzské série *Vraždy* podle Agathy se Vám nejvíce líbila?

[Zločinka neviný \[29.6 %\]](#)

[Vraždy podle abecedy \[16.3 %\]](#)

[Není kouře bez ohýbku \[11.8 %\]](#)

[Dům na ústí \[14.3 %\]](#)

[ani jedna \[27.9 %\]](#)

Hlasovalo lidí: 398

obr. 18) Agatha.cz – Film a TV

Úkol – Hlavní postavy z detektivek Agathy Christie se nám mezi sebou pomíchaly. Pomocí informací na stránkách přiřaďte jméno k příjmení tak, jak mají správně být.

Parker Marplová

Hercule Pyne

Harley HASTINGS

KAPITÁN JAMES LEMONOVÁ

Jane Poirot

FELICITY JAPP

INSPEKTOR ARTHUR QUIN

obr. 19) „Přehazovačka“

Řešení:

Hercule Poirot, Jane Marplová, Parker Pyne, inspektor James Japp, kapitán Arthur Hastings, Felicity Lemonová, Harley Quin.

Motivací k seznámení s detektivkami Agathy Christie pro žáky může být kniha Deset malých černoušků, zejména říkanka, která napínavý příběh provází od začátku do konce. Navíc s říkankou můžeme dále pracovat (žáci mohou vymyslet podobnou vlastní – zájemci, můžeme zpřeházet slova a žáci je musí poskládat správně, apod.).

Deset malých černoušků hostil děda Vševed,
jeden z nich se zakuckal, zbylo jich jen devět.
Devět malých černoušků chtělo sypat kosům,
jeden se včas nevzbudil, zbylo jich jen osm.
Osm malých černoušků vyšlo si hrát před dům,
jeden z nich se potloukl, zbylo jich jen sedm.
Sedm malých černoušků šlo naštipat klet,
jeden z nich se posekal, zbylo jich jen šest.
Šest malinkých černoušků chtělo vybrat med,
čmelák píchl jednoho, zbylo jich jen pět.
Pět malinkých černoušků k soudu spolu míří,
jeden z nich se soudcem stal, zbyli jenom čtyři.
Čtyři malí černoušci nechali všech pří,
jeden z nich šel pasti klást, do světa šli tři.
Tři malí černoušci šli ulovit lva,
medvěd sežral jednoho, zbyli jenom dva.
Dva malí černoušci chodili dvě hodiny,
jeden klesl na skále, a tak zbyl jen jediný.
Jeden malý černoušek vztek měl na svět zrádný,
proto se sám oběsil – a tak nezbyl žádný.

obr 20) Deset malých černoušků – ukázka z knihy

Filmové a televizní adaptace

www.kultura.sms.cz

Tímto tématem jistě zaujmeme velkou část svých žáků, neboť i když v současnosti mnoho dětí literární díla nečte, přesto je zná většinou z filmového zpracování, ať už si uvědomují, že se jedná o adaptaci knižní předlohy, či nikoliv.

Sever [kultura.sms.cz](http://www.kultura.sms.cz) se nezabývá primárně problematikou adaptací, ale může nám posloužit v práci s tímto tématem, neboť se jedná o web, zabývající se kulturou – informuje o novinkách na DVD, programech kin a jejich návštěvnosti, o filmových premiérách, o filmových oceněních (Oskar¹⁰⁷, Český lev¹⁰⁸, ...), přináší v mnoha případech podrobné informace o určitém filmu. Domníváme se, že např. skutečnost ocenění Oscarem některých českých filmů může žáky motivovat k zájmu nejen o film, ale eventuelně o literární předlohu.

Příklad: Úkol – Najděte v sekci „Filmová ocenění“ české filmy, které získaly Oscara. (Žákům pomůžeme, když jim řekneme, na který rok se mají zaměřit – 1965, 1967¹⁰⁹, 1996, protože bez této informace pro ně bude hledání obtížné a zdlouhavé.) Měli by najít *Obchod na korze*, *Ostře sledované vlaky*, *Kolju*.

Úkol – Najděte oceněné filmy, jejichž předlohami byly knihy - rok 1975, 1994, 1995, 2003.¹¹⁰

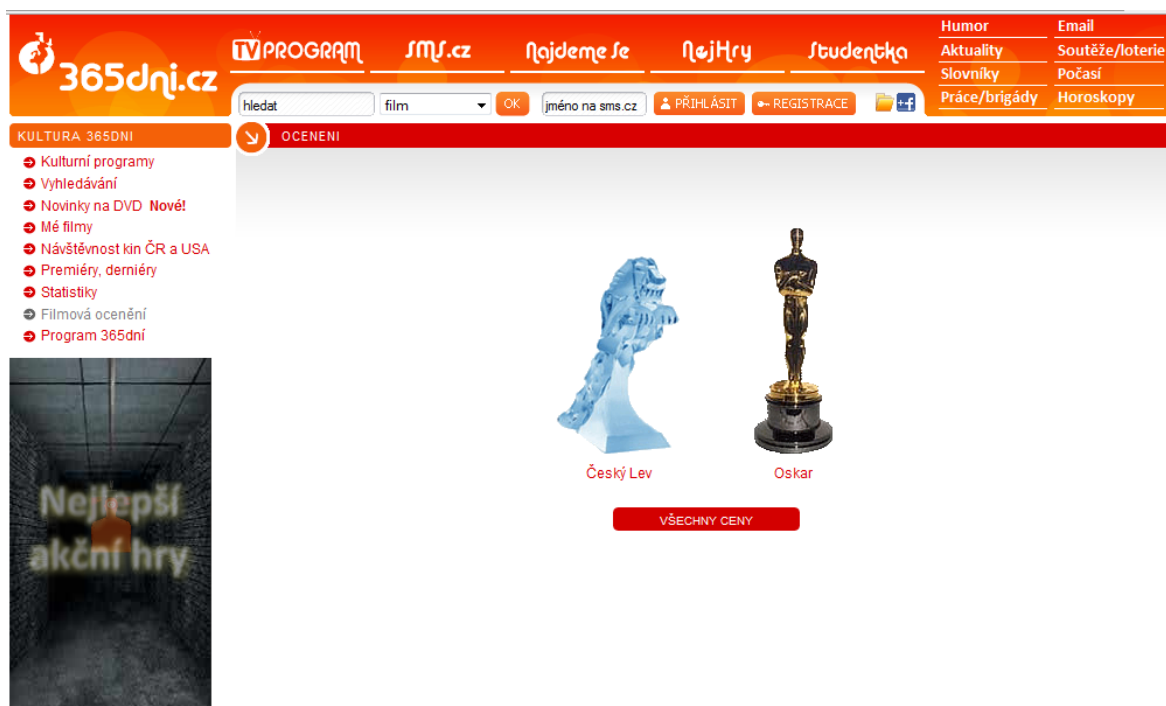
Úkoly můžeme obměnit – žáci mohou pracovat s oceněním Český lev.

¹⁰⁷ Oficiální stránky v angličtině dostupné na <http://www.oscars.org/>, také <http://www.oscars.org>.

¹⁰⁸ Oficiální stránky ocenění dostupné na <http://www.kinobox.cz/ceskylev/>.

¹⁰⁹ *Ostře sledované vlaky* získaly Oscara v roce 1968, zde uvedeny pod rokem 1967.

¹¹⁰ 1975 – *Přelet nad kukaččím hnízdem*, 1994 – *Forrest Gump*, 1995 – *Rozum a cit*, 2003 – *Pán prstenů: Návrat krále*.

obr. 21) Kultura.sms.cz – Filmová ocenění

Stále více nových filmových adaptací by mohlo být do budoucna impulsem pro vytvoření obsáhlé internetové databáze s informacemi o literárních dílech a jejich filmové podobě.

Protože taková databáze v českém prostředí zatím neexistuje, alespoň pro ilustraci zde uvádíme některá nejznámější díla s jejich filmovými „protějšky“. Významné adaptace naší domácí scény: Dobrý voják Švejk (předloha - Jaroslav Hašek), Rozmarné léto (Vladislav Vančura), Smrt krásných srnců (Ota Pavel), Postřižiny (Bohumil Hrabal), Záhada hlavolamu (Jaroslav Foglar), Krakatit (Karel Čapek), Výchova dívek v Čechách (Michal Viewegh),... Zahraniční adaptace: Anna Karenina (L. N. Tolstoj), Cesta kolem světa za 80 dní (Jules Verne), Tři mušketýři (Alexander Dumas), Alenka v říši divů (Lewis Carroll), Letopisy Narnie 1. a 2. díl (C. S. Lewis), Přelet nad kukaččím hnízdem (Ken Kesey – Vyhodíme ho z kola ven),... Z novějších adaptací je populární především Harry Potter – první část posledního sedmého dílu bude uvedena v kinech v listopadu 2010 (J. K. Rowlingová), trilogie Pán prstenů (J. R. R. Tolkien), sága Stmívání (Stephenie Meyer), české zastoupení má Román pro muže – premiéra v září 2010 (Michal Viewegh), Válka s mloky – premiéra v roce 2011 (Karel Čapek), Čertova nevěsta – adaptace pohádky Boženy Němcové, premiéra v červenci 2010, aj.

Závěrem

Domníváme se, že práce s literárním dílem a jeho filmovém či televizním zpracování může být jistě přínosem v naší výuce. Můžeme tak atraktivní formou oživit hodiny literární výchovy. Toto téma nepřinese jen rozptýlení a netradiční formu seznamování s knihou, ale především chceme žákům rozšířit obzor jejich znalostí, vědomostí. Velice tento způsob rozšiřování doporučujeme, protože jak se ukázalo v naší pedagogické praxi během studia, žáci mnohá velká filmová díla vůbec neznají, natož pak aby měli nějaké povědomí o jeho literární předloze. A doufáme, že právě cestou přes film můžeme k této předloze dojít, proto by byla škoda takové možnosti nevyužít.

Karel Čapek on-line

<http://www.mlp.cz/karelcapek/>

obr. 22) Karel Čapek on-line – úvodní strana

Stránky Karel Čapek on-line najdeme na webových stránkách Městské knihovny v Praze www.mlp.cz. Věnují se životu, dílu a odkazu tohoto českého spisovatele první poloviny 20. století.

Popis stránek

Ihned na úvodní stránce nalezneme odkazy ke stažení Čapkových děl. Po kliknutí na určité dílo se nám otevře stránka, kde je možné dílo stáhnout v těchto formátech: html, rtf, pdf, txt, pdb, prc a epub¹¹¹. Dále zde najdeme základní myšlenku díla, v jakém jazyce je kniha k dispozici, hodnocení návštěvníků určitého titulu, sekce, ve kterých titul najdeme, a také odkaz na původní zdroj, ze kterého elektronická verze vznikla.

V sekci „Životopis“ najdeme základní data z autorova života, v sekci „O projektu“ máme možnost přečíst si informace o projektu, jakým způsobem nám byla Čapkova díla od prosince 2008 poskytnuta.

V levé liště se zobrazují aktuality, týkající se ať už Karla Čapka, ale také jeho bratra Josefa. Nechybí zde také odkazy na další knihy on-line, např. Boženy Němcové, knihy o Sherlocku Holmesovi, pohádky a další. Můžeme vybírat z mnoha dalších užitečných odkazů, např. kde najdeme tištěná vydání Čapkových titulů v knihovně, knihy o Čapkovi, překlady Čapkových děl do angličtiny, němčiny, zajímavosti o autorovi, odkazy na stránky, které se Čapkovi věnují, odkaz na film Josefa Císařovského o Karlu Čapkovi atd.

ČAPEK, Karel: Válka s mloky

ČAPEK, Karel
Válka s mloky / Karel Čapek

Světově proslulý utopistický román, kterým Čapek v roce 1936 poukázal na nebezpečí rozmachu fašismu a reálnou hrozbu 2. světové války.

[česky]

Deskriptory

- ☒ klasika (hodnocení beletrie MK)
- ☒ fantastická literatura (texty a beletrie MK)
- ☒ fantastické romány (beletrie MK)
- ☒ česká literatura
- ☒ 30. léta 20. stol.
- ☒ 1. pol. 20. stol.
- ☒ beletrie 2010
- ☒ sci-fi romány (beletrie MK)
- ☒ psychologické povídky (beletrie MK)
- ☒ aforismy
- ☒ eseje
- ☒ beletrie 2007
- ☒ beletrie 2005
- ☒ beletrie 98
- ☒ romány (beletrie MK)
- ☒ velmi dobrá (hodnocení beletrie MK)
- ☒ utopismus
- ☒ beletrie 2002
- ☒ E.T. (piktogram)
- ☒ forma: text
- ☒ nosič: papír
- ☒ způsob vydávání: monografie
- ☒ úroveň zpracování: jednoduchá

Hledej podobné tituly

Hodnocení návštěvníků

★★★★★
4,86
Počet hodnotících: 143

Ohodnoťte titul

Vynikající ☐ ★★★★★
Velmi dobrý ☐ ★★★★☆
Průměrný ☐ ★★★☆☆
Nic moc ☐ ★★☆☆☆
Hrůza ☐ ★☆☆☆☆

Odeslat

Elektronické verze ke stažení

Zdroj	Název díla	html	rtf	pdf	txt	pdb	prc	epub
Zdroj	Válka s mloky	1011 kB	581 kB	961 kB	403 kB	277 kB	643 kB	205 kB

KOMENTÁŘE ČTENÁŘŮ

Chcete-li vložit komentář, přihlašte se zde

obr.23) Stránka ke stažení určitého titulu v různých formátech

¹¹¹ Formáty pdb, prc, epub jsou určeny pro mobilní telefony.

Praktické použití

Karel Čapek je jedním z nejznámějších spisovatelů naší literatury, proto si jistě zaslouží naši pozornost. Neboť již uplynulo více než 70 let od autorovy smrti, jak již bylo řečeno výše, jeho díla jsou nám nyní volně k dispozici. Stejně tak je možné stáhnout díla dalších autorů, od jejichž smrti uplynulo více než 70 let. Na tuto skutečnost je dobré své žáky upozornit. Tím se nám otvírají široké možnosti využití těchto děl ve výuce.

Metodika práce s Karel Čapek on-line

Jak vyhledávat na Internetu, jak otevírat odkazy, „proklikávat“ se jimi, stahovat z Internetu atd., to vše již v mnoha případech žáci dávno znají. Tyto činnosti jim nedělají větší potíže a jsou schopni je realizovat v krátké době.

Na těchto stránkách se budou orientovat velmi snadno. Ihned po přístupu na web mohou vybrané dílo stáhnout, aniž by se museli proplétat spleť odkazů. Pokud bychom jim ale přesto chtěli práci trochu ztížit, mohou se pokusit tyto internetové stránky vyhledat sami pomocí internetových vyhledávačů.

Pro potřeby výuky doporučujeme stránky využít zejména v literárních hodinách při plnění domácích úkolů. Dále je možné si připravit texty do hodin v rámci domácí přípravy učitele na výuku atd.

Příklad: Úkol – Stáhni si doma do svého počítače titul Devatero pohádek. (Titul je možno stáhnout ve formátu pdf i s obrázky.) Vyber si některou z pohádek, vyber si jednu z postav a charakterizuj ji. Které její vlastnosti vedou k úspěchu? Jaké tvoje vlastnosti vedou k úspěchu? Zkus vybranou postavu namalovat.

Úkol – Vypiš z vybrané pohádky všechny postavy, napiš, zda jde o člověka či zvíře, zda jde o kladnou či zápornou postavu, napiš jedinou vlastnost, která danou postavu nejlépe vystihuje, zkus dát postavě nové jméno.

Úkol – Z pomocí webu vyberte pět děl autora a připište k nim krátkou charakteristiku.

Úkol – Vyber si některý obrázek z knihy Devatero pohádek a vymysli k němu krátký komentář.

obr. 24) Ukázka obrázku z knihy *Devatero pohádek*

Závěrem

Karel Čapek tvořil také pro děti, proto je zaměření naší pozornosti na jeho díla jistě opodstatněné. Dostupnost mnohých děl v elektronické podobě nám přináší snažší přístup ke všem dílům našeho významného spisovatele 20. století, proto je vhodné této možnosti v rámci naší výuky využít stejně jako dalších děl, jež jsou nám v této podobě na Internetu k dispozici.

Závěr

ICT v současnosti provází člověka na každém kroku. Z tohoto důvodu jsme zvolili jako téma diplomové práce „Internetové zdroje ve výuce českého jazyka a literatury“. Zabývali jsme se zde nejen internetovými zdroji, ale celkově informačními technologiemi a jejich využitím ve vzdělávání. Shrnuli jsme komplexně tyto nové technologie a nastínili jsme možnosti využití ve výuce. Jak dokládají mnohé publikace, mnohé články, mnohé internetové prameny, ICT zaujímají stále důležitější místo v běžném životě, pracovním, a také školním.

V části zaměřené na internetové zdroje pro český jazyk jsme nahlédli na tuto problematiku z pohledu učitele českého jazyka pro 2. stupeň základní školy. Přinesli jsme několik příkladů zdrojů pro výuku v rámci mluvnice, slohu a literatury, nastínili jsme metodické postupy, jichž můžeme při výuce použít. V závěrečné části jsme

analyzovali vybrané internetové zdroje. Naším cílem bylo tyto zdroje přiblížit a přinést vhodné náměty pro efektivní práci s našimi žáky.

Vzhledem ke stále se rozvíjející oblasti ICT a postavení, které zaujímají, je nutné, aby se učitelé snažili do výuky zahrnout i tuto problematiku a inovovat dosavadní výukové metody s ohledem na potřeby informačního věku. Proto jsme se v této práci snažili uvést vybrané příklady a metodické pokusy, kterými je možné realizovat efektivně výuku s využitím ICT, která se na českých školách postupně stává běžnou a zavedenou praxí.

Literatura a prameny

BÍLEK, M. – ZEMANOVÁ, M. *Internet ve výuce chemie na základní škole*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-237-4.

BRDIČKA, B. *Role internetu ve vzdělávání*. Kladno: Aisis, 2003. ISBN 80-239-0106-0.

ČERNOCHOVÁ, M. – FIALOVÁ, I. *Poškole 2005. Sborník Národní konference o počítačích ve škole*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2005. ISBN 80-239-4633-1.

DOSTÁL, J. *INFOTECH 2007: Moderní informační a komunikační technologie ve vzdělávání. Sborník příspěvků. Díl 1*. Olomouc: Votobia, 2007. ISBN 978-80-7220-301-7.

HOLUBOVÁ, R. *Internet ve výuce fyziky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0940-2.

CHRISTIE, A. *Deset malých černoušků*. 3. vyd. Praha: Euromedia Group k. s., 2005. ISBN 80-242-1449-0.

KROBOTOVÁ, M. *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole : sborník prací ze semináře konaného 22. března 2002 na Pedagogické fakultě UP v Olomouci*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0627-6.

KUSALA, J. *Internet ve škole: možnosti využití informací z internetu ve výuce*. Praha: Fortuna, 2000. ISBN 80-7168-709-X.

MAREŠOVÁ, H. – MACOUN, T. (eds.) *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole : sborník prací z mezinárodní konference konané ve dnech 12.-13.4.2007 na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007. ISBN 978-80-244-1946-6.

MAŠEK, J. – MICHALÍK, P. – VRBÍK, V. *Otevřené technologie ve výuce*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2004. ISBN 80-7043-254-3.

MLČOCH, M. – JUŘICOVÁ, J. (eds.) *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole: sborník prací z mezinárodní konference konané 28. března 2003 na Pedagogické fakultě UP v Olomouci*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0814-7.

MLČOCH, M. – MELKOVÁ, L. (eds.) *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole: sborník prací z mezinárodní konference*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1282-9.

POLÁK, M. – VODRÁŽKOVÁ, K. (eds.) *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole: sborník prací z mezinárodní konference konané 19. března 2004 na Pedagogické fakultě UP v Olomouci*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2005. ISBN: 80-244-1002-8.

ZOUNEK, J. – KŘÍŽ, R. *Internet pro pedagogy. Jak hledat a najít*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0044-1.

Internetové zdroje

BALHAROVÁ, K. Internetové stránky věnované výuce českého a anglického jazyka určené žákům se specifickými poruchami učení. *Ikaros* [online]. 2009, roč. 13, č. 3 [cit. 2010-06-11]. Dostupný na: <<http://www.ikaros.cz/node/5298>>.

BALHAROVÁ, K. *Metodiky práce s KamiNetem* [online]. [cit. 2010-06-11]. Dostupné na <<http://www.kamilabalharova.wz.cz/plany.htm>>.

BIBLE, PŘEKLAD 21. STOLETÍ. *Hlavní strana* [online]. c2010 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://online.bible21.cz/>>.

BIBLESERVER. *Hlavní strana* [online]. c2010 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://www.bibleserver.com/>>.

ČTK. Vydání Bible pro „mladší“ se stalo bestsellerem. In *Online zprávy Hospodářských novin. Kultura* [online]. Aktualizováno 10. 11. 2009 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://kultura.ihned.cz/c1-39023610-vydani-bible-pro-mladsi-se-stalo-bestsellerem>>.

ČTK. SANEP: Většina lidí nikdy nečetla bibli. In *Zpravodajský server ČTK České noviny.cz* [online]. Aktualizace: 10.11.2009 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/sanep-vetsina-lidi-nikdy-necetla-bibli/406925>>.

ČT24. Bible – bestseller, který nečteme. In *Česká televize. Kultura* [online]. 10. 11. 2009 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://www.ct24.cz/kultura/72142-bible-bestseller-ktery-necteme/>>.

HÁVOVÁ, N. – RAFAELOVÁ, L. Lidé Bibli nečtou, ale znají její příběhy z filmů. In *Český rozhlas. Témata. Náboženství. Zprávy* [online]. 10.11.2009 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/659432>.

HYBRIDNÍ BIBLE. *Hlavní strana* [online]. c2010 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://hybridni.bible21.cz/>>.

Internet a multimédia ve výuce ČJ [online]. c2009 [cit. 2010-06-10]. Dostupné na <<http://kcjl.upol.cz/imcj2009/web/index.html>>.

LUPA. *Server o českém internetu* [online]. c1998-2010 [cit. 2010-06-10]. Dostupné na <<http://www.lupa.cz/>>.

MAREŠOVÁ, H. E-learning v multiuživatelském virtuálním prostředí. *Journal of Technology and Information Education* [online]. 2009, roč. 1, č. 1 [cit. 2010-06-09]. Dostupné na <http://www.jtie.upol.cz/clanky_1_2009/maresova.pdf>.

MAREŠOVÁ, H. Mateřský jazyk a informační technologie. *Týdeník Veřejná správa* [online]. 2006, č. 25 [cit. 2010-06-09]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2006/25/tema3.html>>.

Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy stanovující „Standard ICT služeb ve škole“ a náležitosti dokumentu „ICT plán školy“ jako podmínky čerpání účelově určených finančních prostředků státního rozpočtu v rámci SIPVZ [online.] Dostupné na <<http://tic.olportal.cz/soubory/Plan.htm>>.

Nejprodávanější knihou roku 2009 v ČR je Bible. In *Český rozhlas.Témata. Náboženství. Zprávy* [online]. 11.02.2010 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/zprava/693607>>.

PETERKA, J. Jaký bude školský intranet? – I. *Archiv článků a přednášek Jiřího Peterky* [online]. Dostupné na <<http://www.earchiv.cz/b02/b0307001.php3>>.

PETERKA, J. Jaký bude školský intranet? – II. *Archiv článků a přednášek Jiřího Peterky* [online]. Dostupné na <<http://www.earchiv.cz/b02/b0311001.php3>>.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Dostupný z <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf>.

SEDLÁČEK, J. 54 zbrusu nových českých filmů! *České filmové nebe* [online]. Dostupné na <<http://www.kinobox.cz/cfn/clanek/3807-54-zbrusu-novych-ceskych-filmu>>.

VAŇKOVÁ, P. Chytře, aktivně nebo jinak? Už víte jak? *Učitel'ský spomocník* [online]. Dostupné na <http://www.spomocnik.cz/index.php?id_document=2470>.

VIZINA, P. Na světě je Bible pro 21. století. Srovnejte překlad s jeho předchůdci. *Online zprávy Hospodářských novin. Kultura* [online]. Aktualizováno: 9. 4. 2009 [cit. 2010-06-16]. Dostupné na <<http://kultura.ihned.cz/c1-36679890-zbyvaji-jiz-jen-hodiny-nez-eva-kousne-do-jablka-a-jezise-ukrizuji>>.

Anotace

Jméno a příjmení:	Marie Kratochvílová
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	PhDr. Hana Marešová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2010
Název práce:	Internetové zdroje ve výuce českého jazyka a literatury
Název v angličtině:	Internet Sources in the Czech Language Education
Anotace práce:	Tato diplomová práce se zabývá využitím internetových zdrojů ve výuce a přináší náměty pro práci s nimi.
Klíčová slova:	Internet, informační a komunikační technologie, zdroje
Anotace v angličtině:	This diploma thesis deals with the usage of internet sources during teaching and brings new ideas for the work with them.
Klíčová slova v angličtině:	Internet, information and communication process, sources
Jazyk:	Český
Rozsah práce:	76 stran